

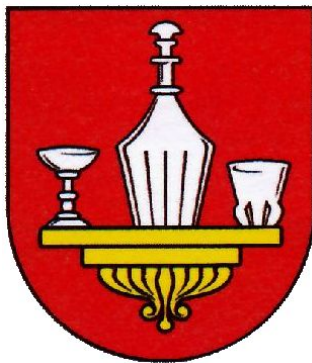
ÚZEMNÝ PLÁN OBCE

UTEKÁČ

SMERNÁ ČASŤ /
SPRIEVODNÁ SPRÁVA

NÁVRH

© október 2017

Obstarávateľ:

Obec Utekáč

Okres:

Poltár

Kraj:

Banskobystrický

Spracovateľ:

Architektonické štúdio Atrium

Mlynská 27, 040 01 Košice

tel.: 055/ 62 315 87

e-mail: architekti@atriumstudio.sk

www.UzemnePlany.sk

Hlavný riešiteľ:

Ing. arch. Dušan Burák, CSc.

Zodpovední riešitelia:

Ing. Marek Dubiel

Mgr. Milan Barlog

Ing. Ladislav Pažák

Ing. Milan Kolesár

Ing. Michal Burák

Ing. arch. Marek Bakalár

Odborne spôsobilá osoba na obstaranie ÚPD:

Ing. arch. Jozef Macko – reg. č. 328

- *Schvaľovacia doložka – Územný plán obce Utekáč*

SCHVAĽOVACÍ ORGÁN: **OBECNÉ ZASTUPITEĽSTVO UTEKÁČ**

ČÍSLO UZNESENIA POTVRDZUJÚCEHO JEHO PLATNOSŤ:

ZÁVÄZNÁ ČASŤ VYHLÁSENÁ VZN A SCHVÁLENÁ

UZNESENÍM OZ Č.:

DÁTUM SCHVÁLENIA:

MIROSLAV BARUTIAK

STAROSTA OBCE

UTEKÁČ

PEČIATKA

Zoznam príloh

Grafická časť

<i>číslo výkresu</i>	<i>názov výkresu</i>	<i>mierka</i>
1	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia zastavaného územia obce a navrhovaných rozvojových plôch, vrátane dopravného riešenia	1:5 000
2	Návrhy riešenia verejného technického vybavenia, Návrh vodného hospodárstva, vodné toky, Návrh energetiky, telekomunikácie a Výkres Verejnoprospešných stavieb	1:5 000
3	Vyhodnotenie dôsledkov stavebných a iných zámerov na PP a LP	1: 5 000
4	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia katastrálneho územia, Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny	1:15 000
5	Širšie vzťahy a návrh záujmového územia	1:50 000

Textová časť

	<i>Smerná časť:</i> - Sprievodná správa - Vyhodnotenie dôsledkov stavebných a iných zámerov na PP <i>Záväzná časť:</i> Návrh regulatívov územného rozvoja obce (vložené schémy záväznej časti a verejnoprospešných stavieb)	
--	---	--

OBSAH

A1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	7
1.1 HLAVNÉ CIELE A PROBLÉMY RIEŠENÉ ÚPD	7
1.2 VYHODNOTENIE DOTERAJŠIEHO ÚZEMNÉHO PLÁNU	7
1.3 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO ZADANÍM A POSTUP SPRACOVANIA ÚPD	7
1.3.1 Chronológia spracovania a prerokovania jednotlivých etáp ÚPD:.....	7
1.3.2 Zhodnotenie súladu riešenia so Zadaním.....	7
1.3.3 Zdôvodnenie prípadného spracovania doplňujúcich prieskumov a rozborov.....	7
1.3.4 Súpis použitých podkladov a materiálov	7
1.4 CHARAKTERISTIKA RIEŠENÉHO ÚZEMIA	8
1.4.1 Prírodné podmienky	8
1.4.2 Civilizačné podmienky.....	18
A. Urbanizmus, kultúrno-historické a výtvarne hodnoty.....	18
B. Funkčné využitie plôch a stavebno-technický stav budov	19
A2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU	20
2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS.....	20
2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU.....	20
2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE	23
2.3.1 Demografický vývoj.....	23
2.3.2 Ekonomická aktivita a pracovné príležitosti	24
2.4 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA	24
2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA	26
2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE.....	27
2.6.1 Zásady urbanistickej kompozície.....	28
2.6.2 Ochrana pamiatok.....	28
2.7 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, NÁVRH VÝROBY A REKREÁCIE	29
2.7.1 Bytový fond.....	28
2.7.2 Predpokladaný rozvoj ekonomických aktivít	30
A. Poľnohospodárska výroba	30
B. Lesné hospodárstvo.....	30
C. Priemyselná výroba, energetika, výrobné a skladové služby.....	30
D. Komerčné služby a obchod.....	31
2.7.4 Turizmus, cestovný ruch a rekreácia.....	32
2.7.5 Ekonomické aktivity.....	34
2.7.6 Prvé poradie výstavby, prestavby, rekonštrukcie a zmeny funkčného využitia	34
2.8 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE	34
2.9 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV	34
2.9.1 Ochranné pásma.....	34
2.9.2 Ochranné pásma zariadení technickej infraštruktúry	34
2.9.3 Chránené územia – funkčné obmedzenie využitia v zmysle príslušných zákonných ustanovení.....	34
2.10 NÁVRH NA RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, GEOLOGICKÝCH ZOSUVOV A OCHRANY PRED POVODŇAMI	35
2.11 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ.....	36
2.12 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA	37
2.12.1 Dopravný systém obce.....	37
Širšie dopravné vzťahy	37
2.12.2 Energetika a telekomunikácie.....	42
A. Energetika a energetické zariadenia.....	42
B. Telekomunikácie	44

2.12.3 Vodné toky a vodné hospodárstvo	44
A. Vodné toky.....	44
B. Vodné hospodárstvo.....	45
2.13 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	46
2.14 VYMEDZENIE A VYZNAČENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV	48
2.15 VYMEDZENIA PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU.....	48
2.16 OCHRANA PÔDNEHO FONDU - VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH A INÝCH ZÁMEROV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE A LESNÝCH POZEMKOCH	48
2.17 KOMPLEXNÉ HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA, NAJmä Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV	49

Zoznam skratiek:

BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj
 BB - Banskobystrický
 BD - bytový dom
 CO - civilná ochrana
 CHVO – chránená vodohospodárska oblasť
 CR - cestovný ruch
 ČOV – čistiareň odpadových vôd
 HaZZ – hasičský a záchranný zbor
 LHC - lesný hospodársky celok
 LP - lesná pozemky
 KO - komunálny odpad
 k.ú. - katastrálne územie
 MVE – malá vodná elektrárň
 m.č. – miestna časť
 NKP – národná kultúrna pamiatka
 OcÚ - obecný úrad
 OP - ochranné pásmo
 PP - poľnohospodárska pôda
 PD - poľnohospodárske družstvo
 POH - program odpadového hospodárstva
 RD - rodinný dom
 PAD – pravidelná autobusová doprava
 TS - trafostanica
 ÚPD – územnoplánovacia dokumentácia
 ÚPN-O - územný plán obce
 VÚC - veľký územný celok
 VN – vysoké napätie elektrické
 VPS - verejnoprospešné stavby
 VZN – všeobecne záväzné nariadenie
 ZaD - zmeny a doplnky
 ZUŠ - základná umelecká škola

A1. Základné údaje

Dôvodom obstarania ÚPN-O je skutočnosť, že obec Utekáč nemá vypracovanú ÚPD, pričom k.ú. pretína hranica CHVO Horného Ipľa, Rimavice a Slatiny a OP II° zdrojov pitnej vody, katastrálnym územím prechádzajú biokoridory a centrá ekologickej stability nadregionálneho a regionálneho významu a obec plní významnú úlohu v regionálnom a nadregionálnom CR. V obci zanikli slávne sklárne a zásadne to ovplyvňuje jej vitalitu.

Obec je súčasť mikroregiónu Sinec - Kokavsko a MAS Malohont Hrachovo, ktorého prirodzeným spoločenským, hospodárskym a dopravným centrom je Kokava nad Rimavicou.

Ďalším dôvodom obstarania je potreba komplexného zhodnotenia rozvoja obce a jej k.ú. vo väzbe na ÚPN – VÚC BB a následných ZaD do roku 2030 a neskôr.

ÚPD obce je vypracovaná v súlade so Zadaním (uznes. Obecného zastupiteľstva v Utekáči č. 118./2016 zo dňa 23.2.2016).

1.1 Hlavné ciele a problémy riešené ÚPD

Hlavným cieľom ÚPN – obce je vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie obce, ktorá komplexne riešiť funkčné využívanie a priestorové usporiadanie územia obce, koncepciu verejnej dopravy, technickej infraštruktúry, vrátane problematiky životného prostredia, ochrany prírody a tvorby krajiny a ekologickej stability územia obce.

Ďalším je získanie koncepčného a rozvojového dokumentu s urbanistickou koncepciou, ktorá zohľadní plánované a určí nové rozvojové zámery obce, turistických a športovo – rekreačných priestorov a vytvorí územno-technické predpoklady pre ich trvalo udržateľný rozvoj.

Problémy, ktoré sú riešené touto ÚPD možno charakterizovať nasledovne:

- nepriaznivý demografický vývoj obce,
- nedostatok prac. príležitostí v obci,
- funkčne neujasnená plocha býv. sklární v ťažisku obce.

1.2 Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu

Obec nemá vypracovaný ÚPN. V roku 1989 vtedajší ONV Lučenec obstaral spracovanie nového územného plánu pre obce Kokava nad Rimavicou (Utekáč bol jej časťou), ktorý bol však dopracovaný iba do etapy ukončenia prieskumov a rozborov a spracovania návrhu Územných a hospodárskych zásad pre ÚPN - Z. Obec

Utekáč sa po osamostatnení rozhodla obstarat' nový územný plán obce, ktorý by nadväzoval na schválený územný plán obce Kokava nad Rimavicou.

1.3 Údaje o súlade riešenia so Zadaním a postup spracovania ÚPD

1.3.1 Chronológia spracovania a prerokovania jednotlivých etáp ÚPD:

- prípravné práce (10/2015),
- spracovanie Prieskumov a rozborov obce Utekáč (11/2003 – 11/2015, Arch. štúdio Atrium Košice),
- Oznámenie o strategickom dokumente (11/2015, Obec Utekáč),
- Rozsah hodnotenia strateg. dokumentu (01/2016, OÚ Poltár, OSoŽP),
- vypracovanie a prerokovanie Zadania pre ÚPN-O Utekáč (11/2015),
- schválenie Zadania (uznes. Obecného zastupiteľstva Utekáč č. 118./2016 zo dňa 23.2.2016).

1.3.2 Zhodnotenie súladu riešenia so Zadaním

Zadanie bolo prerokované v období 18.11.2015 – 18.12.2015 a schválené v Obecnom zastupiteľstve Utekáč.

Návrh ÚPN-O Utekáč je vypracovaný v súlade so Zadaním.

1.3.3 Zdôvodnenie prípadného spracovania doplnujúcich prieskumov a rozborov

Spracovanie ÚPD si nevyžadovalo doplnenie prieskumov a rozborov.

1.3.4 Súpis použitých podkladov a materiálov

Mapové podklady

Polohopis v M 1: 5 000 (2 500) bol prevzatý z GaKÚ SR, doplnený z obhliadky v teréne a skenovaním ďalších podkladov.

Výškopis bol vektorizovaný zo základných máp SR z roku 2003 v M 1:10 000. Mapový podklad v M 1:10 000 bol skenovaný zo základných máp ČSSR z roku 1987.

Ostatné materiály

- ÚPN – VÚC Banskobystrický kraj (Urkea, Banská Bystrica, 1998),
- PaR Kokava nad Rimavicou – Utekáč (STP Banská Bystrica, 1989),
- SÚP Kokava nad Rimavicou (KPÚ Banská Bystrica, 1966),
- UŠ – VÚC Lučenec (Aura, Banská Bystrica, 1992),
- ÚHZ pre ÚPN – VÚC okresov Lučenec a Poltár (MZP, 1996),
- stav a koncepcia sietí jednotlivých správcov sietí,
- zoznam pozemkov, projekty, štúdie dielčích častí obce,
- vydané územné rozhodnutia a stavebné povolenia od r. 2014.

1.4 Charakteristika riešeného územia

1.4.1 Prírodné podmienky

1.4.1.1. Vymedzenie záujmového územia

Územie k. ú. obce Utekáč sa rozprestiera v hornej časti toku Rimavice. Na severnom okraji je významným bodom kóta Čremoš (982 m n. m.), najvyšší bod katastra, od ktorého prebieha hranica severozápadným smerom na kótu 947 m n. m., za ňou zbíha juhovýchodným smerom do údolia Rimavice, pretína účelovú komunikáciu do Utekáča, juhovýchodným smerom pretína dolinu Ďurkovka, na ktorej pravom hrebeni sa láme smerom na juh do doliny prítoku Hajského potoka, prebieha tokom smerom na východ, nad Drahou sa opäť láme na juh, cez hrebeň prebieha do doliny ďalšieho prítoku a ním schádza až do Hajského potoka. Z neho vybieha juhovýchodným smerom na hrebeň medzi kótami Močiar (789 m n. m.) a 675 m n. m. a do sedla nad Dlhým potokom, od ktorého prebieha východným smerom viac-menej kopírujúc hrebeň a terén severne od hrebeňa cez kótu 654 m n. m. a poza kótu Farkaška (707 m n. m., kde zbíha do údolia Rimavice pod obcou a ďalej severovýchodným smerom vybieha na hrebeň v oblasti kóty 900 m n. m. Tu sa stáča severozápadným smerom a po hrebeni cez kóty 815 m n. m., 722 m n. m., Cisárska hoľa (852 m n. m.), 877 m n. m. sa vracia do východzieho bodu.

1.4.1.2. Dostupné podklady o území

Posudzované územie leží v regióne, v ktorom bolo spracovaných viacero územno-plánovacích a ochranných dokumentov (Regionálny územný systém ekologickej stability, Generel nadregionálneho ÚSES, VÚC). Podklady o území boli okrem vlastných analýz spracovávané z čiastkovo dostupných mapových podkladov VÚC, odbornej literatúry o území (výsledky tábora ochrancov prírody, regionálna a celoslovenská odborná literatúra), podkladov NECONET a všeobecných podkladov o území Slovenska v tejto jeho časti.

1.4.1.3. Krajinná ekologická analýza

Abiotické zložky

Reliéf

Katastrálne územie Utekáča patrí do viacerých geomorfologických jednotiek. V rámci oblasti Slovenského rudohoria väčšia východná časť leží v celku Stolické vrchy, ktorý sa v území delí na dva oddiely – Klenovské a Málinské vrchy. Západný okraj katastra leží v celku Veporské vrchy a jeho oddieli Sihlianska planina.

Z hľadiska energie reliéfu sa v katastri strieda stredne až hlboko rezaný reliéf, v severozápadnej časti prechádzajúci do veľmi hlboko rezaného reliéfu, kým na južnom okraji je reliéf silne zvlnený až mierne rezaný. Horizontálna členitosť reliéfu je prevažne 1,75 – 2,5 km/km² až 2,5 km/km² a viac, v strede južného okraja k. ú. je horizontálna členitosť v stupni 1,25 – 1,75 km/km². Z hľadiska odolnosti hornín je prevažná časť územia zaradená do I. stupňa odolnosti. Z hľadiska morfoštruktúry patrí celé územie do semimasívnej morfoštruktúry Slovenského rudohoria morfoštruktúry Vnútorých Západných Karpát, do jej typu semimasívne mierne vyklenutý blok.

Z geomorfologického hľadiska má kataster hornatinový reliéf, okrajovo doň v južnej časti zasahuje reliéf nekrasových planín. Toky v tejto oblasti vrátane horného toku Rimavice majú tvar hlbokých V dolín bez nivy alebo so slabo vyvinutou nivou. V území sa nachádzajú ojedinelé zosuvy, z antropogénnych foriem reliéfu sú bohato zastúpené staré banské diela. Z foriem reliéfu, uvedených v Metodickom postupe spracovania krajinnoekologického plánu v rámci prieskumov a rozborov územného plánu obce (MŽP SR, 2001, ďalej len metodika KEP), sa v posudzovanom území vyskytujú jednotky s kódmi 1., 2., 6., 7., 8., 9. a 15.

Priemerná sklonitosť územia sa v území pohybuje v rozmedzí 14 – 24°, v oblasti planín je územie so sklonitosťou 6 – 14°. Z jednotiek sklonu reliéfu, vymedzených v metodike KEP, sa v území vyskytujú jednotky s kódmi 1. – 6. Z jednotiek expozície reliéfu sa v území vyskytujú všetky, uvedené v metodike KEP.

Horniny

Horninové podložie je odrazom lokalizácie katastra. Dná údolia Rimavice a jej prítokov sú vyplnené kvartérnymi holocénnymi nivnými sedimentmi, na ktoré na svahoch severne od toku nadväzujú pleistocénno-holocénne hlinito-kamenité a piesčito-kamenité svahoviny. Z kvartérnych sedimentov sa ešte vyskytujú v záveroch potokov pleistocénno-holocénne deluviálno-fluviálne sedimenty, vytvárajúce kamenito-hlinito-piesčité výplne menších dolín. Mimo kvartérnych hornín je prevažná časť územia budovaná magmatickými horninami kryštalinika, hlavne biotitickými tonalitami až granodioritami a porfyrickými granodioritami rôznych typov, lokálne aj menšími telesami a žilami leukokrátnych aplitických granitoidov a aplitov. Vo východnej časti územia prevládajú metamorfované horniny, najmä biotiticko-albitické ruly a hybridný komplex migmatitov, ortorúl, granodioritov a pararúl, v severnej časti svory, menej časté sú muskoviticko-chloritické a muskoviticko-kremité bridlice. Lokálne sa nachádzajú aj polohy granatiko-biotiticko-plagioklasových pararúl, ktoré sú aj v oblasti magmatických hornín, a amfibolitov. Pomerne hojne sa vyskytujú kremenné žily a zóny intenzívnej mylonitizácie.

Z typov hornín, uvedených v metodike KEP, sa v území vyskytujú typy s kódmi 1., 5., 9., 14., 15., 16., 18., 20., 27., 31., 33. 35. a 36.

Povrchové a podzemné vody

Podľa hydrogeologického rajónovania ležia podzemné vody posudzovaného územia v rajóne G 127, budovanom predmezozoickými horninami.

Litologická charakteristika podkladu odráža aj jeho hydrologické vlastnosti. Územie katastra tvoria horniny so slabou až veľmi slabou, v porušených zónach dobrou puklinovou priepustnosťou a minimálnym zvodnením. Z hľadiska klasifikácie ide o vody pohorí, západne od obce sú puklinové vody kryštálických pohorí, vo východnej časti vrstevnaté až vrstevnato-puklinové vody. Zásoby podzemných vôd na 1 km² predstavujú v celom území 4,0 – 2,6 l.s⁻¹. Podzemná voda je dopĺňaná iba zo zrážok. V rámci klasifikácie podzemných vôd, uvedenej v metodike KEP, sa v území vyskytujú podzemné vody s kódmi 5., 11., 12., 14. a 15.

Z hľadiska hustoty riečnej siete leží stredná časť územia v stupni 1500 – 2000 m/km², západný a východný okraj katastra zasahuje do stupňa 2000 – 2500 m/km². Z hľadiska režimu odtoku patrí väčšia časť územia do oblasti vrchovinnno-nízinnej s typom odtoku dažďovo-snehovým, západná časť do oblasti stredohorskej s typom režimu snehovo-dažďovým.

Pôdy

Z pôdných typov sa v oblasti katastra Utekáča vyskytujú v širšom okolí údolia Rimavice hnedé pôdy nenasýtené (kyslé), lokálne rankre a hnedé pôdy nenasýtené (okyslené), vo zvyšnej časti územia sú to hnedé pôdy nenasýtené (kyslé) až podzolované, sprievodné rankre a lokálne podzoly (v zmysle metodiky KEP typy s kódmi 18., 48., 51., 73., 74., 114., 115. a 116.). Z pôdných druhov sa vyskytujú pôdy ľahké (hlinitopiesočné) až stredné (piesočnatohlinité, hlinité) a štrkovité, kamenisté (v zmysle metodiky KEP jednotky s kódmi 2., 4. a 5.). Z hľadiska pôdotvorného substrátu sa vyskytujú jednotky s kódmi 1., 2., 4., 9., 11., 12., 16, 17. a 18. (metodika KEP).

Klíma

Z hľadiska oslnenia reliéfu sa vyskytujú v území prakticky všetky kombinácie, uvedené v metodike KEP, pričom napr. pri veľkých sklonoch prevládajú vhodnejšie kombinácie (prevažne

južné expozície).

Juhovýchodná časť katastra leží z klimatického hľadiska v mierne teplej vlhkej oblasti a jej pahorkatinovom a rovinovom okrsku mierne teplom, vlhkom, s miernou zimou. Západná časť leží v chladnej oblasti klímy a jej mierne chladnom okrsku. (v rámci metodiky KEP klimatické oblasti s kódmi 3. a 4.).

Súčasná krajinná štruktúra

Lesná vegetácia

Lesné porasty v posudzovanom území sú tvorené prevažne bukovými a jedľovo-bukovými, menej smrekovými porastami, do veľkej miery prirodzenými, na niektorých stanovištiach umelo založenými alebo druhotne vzniknutými borinami a smrečinami miesto pôvodných prirodzených porastov. Lokálne sú v lesných dolinách zachované fragmenty podhorských a horských jelšových lesov. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 3., 5., 9., 11., 12., 13., 18. a 19.

Nelesná drevinová vegetácia

V území je bohato zastúpená, dostatočne priestorovo a druhovo štruktúrovaná. V celom území sa nachádzajú rozsiahle plochy medzi lesnými porastami a využívanou poľnohospodárskou krajinou, porastené rôznymi sukcesnými štádiami druhotného lesa, miestami charakteru lesných porastov. Tieto plochy sú priestorovo a druhovo pomerne dobre štruktúrované a pri ponechaní ich ďalšieho vývoja dospejú postupne k hodnotným klimaxovým lesným štádiám. Tvorené sú bukom, brezou, osikou, jedľou, vtrúsene sa vyskytuje javor horský a mliečny, hloh, trnka, ruža šípová, jaseň, lipa malolistá. Pásky a zhluky kriačín sú tvorené lieskou, osikou, vrbou rakytovou, trnkou, hlohom, ružou šípovou. Dobré sú vyvinuté brehové porasty, v ktorých sa okolo Rimavice uplatňuje najmä jelša sivá, vrba krehká, purpurová a sivá, na prítokoch aj lieska, osika, buk, smrek, rakyta. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 20., 22., 23. 25. a 26.

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty sú vzhľadom na hospodárenie pomerne diverzifikované, v intenzívnejšie využívannej poľnohospodárskej krajine sú čiastočne intenzifikované, premenené. V celom priestore sa nachádzajú aj plochy neudržiavané, zarastajúce náletmi drevín a strácajúce svoj pôvodný charakter. Pomerne hojne sa nachádzajú prameniská, malé plochy slatinísk, v alúviu Rimavice a dolných častiach väčších prítokov aj rozsiahlejšie plochy vysokobylinných močiarnych spoločenstiev. V stredných častiach svahov na úpätí lesných porastov sa lokálne zachovali živné pasienky v málo pozmenenej forme, na južne orientovaných krátkych suchých svahoch a vysokých medziach sa vyskytujú xerothermné spoločenstvá. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33. a 34.

Orná pôda a trvalé kultúry

V katastri sa oráčiny vyskytujú len ako maloplošné jednotky v mozaike s ostatnými druhmi poľnohospodárskych kultúr, zväčša v blízkosti osídlení, najčastejšie v alúviách tokov. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 37., 39. a 52.

Mozaikové štruktúry

Dobre vyvinuté mozaikové štruktúry lúk, pasienkov, antropogénnych štruktúr a lesnej a mimolesnej drevinovej vegetácie sa vyskytujú v rozsiahlom priestore severne a južne od obce a v lokalitách Drahová a Jasenina. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 53. a 54.

Vodné toky a plochy

Osou územia je rieka Rimavica, ktorá z oboch strán v území priberá viacero prítokov. Ide zväčša o prirodzene tečúce, v dolných častiach bohato meandrujúce vodné toky s bohatou sprievodnou zeleňou brehových porastov. Regulované časti tokov sa nachádzajú prakticky len v obci. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 55., 56., 57. a 61.

Prvky bez vegetácie

Tu patria plochy, kde absentuje vegetácia z dôvodu neprimeraných ľudských zásahov (napr.

lomy, ťažobne, ale i priehony dobytku) alebo z prirodzených dôvodov. V celom území sa nachádzajú roztrúsené alebo sústredené plochy skál s charakteristickou vegetáciou, ktorá pokrýva len malé plochy skál. Vzhľadom na podložie a polohu je vegetácia rôzneho charakteru. Špecifickú vegetáciu majú aj antropogénne valy skál, nachádzajúce sa v strednej a južnej časti územia. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 62., 65. a 66.

Sídelné a technické prvky (antropogénne prvky)

- priemyselné a dobývacie objekty

V celom území sa nachádzajú viaceré opustené banské diela, najmä v severozápadnej časti katastra. Priemyselné prevádzky sa nachádzajú len na území intravilánu obce. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 67., 68 a 73.

- energovody a produktovody

Územím sú vedené na niekoľkých miestach 22 kV elektrické vedenia, čo súvisí s elektrifikáciou charakteristického lazničkeho roztrúseného osídlenia. S tým súvisia aj jestvujúce transformátory. Menšie vedenia sú lokálneho charakteru v obci. Charakteristické pre územie je, že na jeho severozápadnom okraji elektrické vedenia, rovnako ako ďalšie prvky infraštruktúry, v podstate absentujú. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú tieto s kódmi 75, 76. a 77.

- dopravné objekty a línie

Územím je vedená štátna cesta Kokava nad Rimavicou – Utekáč – Lom n. Rimavicou. Všetky ostatné cesty sú účelové cestné komunikácie, zväčša v správe Lesov SR. V podstate všetky cesty sú vedené údoliami riek a potokov. V obci a jej častiach sú okrem toho komunikácie miestneho charakteru a niekoľko poľných a lesných spevnených ciest je vedených aj v širšom priestore extravilánu. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú tieto s kódmi 81. a 82.

- poľnohospodárske objekty

V území je roztrúsených viacero poľnohospodárskych objektov a zariadení. Areál poľnohospodárskeho družstva ani hospodársky dvor sa v území nenachádza. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 85. a 86.

- lesohospodárske a vodohospodárske objekty

V zalesnenej časti územia sa nachádza mnoho lesníckych účelových plôch (škôlky, senníky, chaty, sklady, elektrovody, lúčky a políčka pre zver), ako aj vodohospodárskych objektov (odberné objekty, vodomerné zariadenia). Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 88. a 89.

- obytné a administratívne plochy

Obytné a administratívne objekty sú sústredené na ploche intravilánu obce. Obytné plochy sa nachádzajú vo forme rozptýleného lazničkeho osídlenia roztrúsene v celom katastri s výnimkou jeho severozápadného okraja, kde mnoho týchto usadlostí zaniklo a dnes sú zreteľné len ako funkčné plochy na LPF. Veľká časť týchto usadlostí slúži svojmu pôvodnému obytnému a poľnohospodárskemu účelu, časť je opustená, resp. využívaná sezónne a prechodne, časť slúži na rekreáciu. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 92. až 99.

- sídelná vegetácia

Vegetácia v intraviláne má tradičný charakter, je kultúrneho charakteru, značné plochy však zaberá aj synantropná vegetácia. Vzhľadom k tomu, že obec je obklopená lesnými porastami, ktoré siahajú až na okraj intravilánu, veľká časť drevinovej vegetácie má prirodzený charakter a druhové zloženie. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 100. až 110. Z hľadiska klasifikácie sídelnej zelene sa nachádzajú jednotky s kódmi 6., 7., 8., 11., 16., 23., 24., 25., 26., 29., 35., 37., 40. a 41.

- rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

V území sa mimo intravilánu obce nachádzajú vyhradené rekreačno-oddychové a športové objekty. Sústredená rekreačná záhradkárska výstavba sa nachádza severne od obce na lokalite Lichová. V území sú dva lyžiarske vleky. Rekreačne je využívaná aj časť domov v častiach obce a jednotlivé obytné zoskupenia. S osídlením krajiny súvisí aj množstvo sakrálnych objektov – krížov, kaplniek. Územím je vedených niekoľko značkových turistických chodníkov. V severnej časti je to zeleno značený chodník, vychádzajúci zo sedla Pereš hrebeňom smerom na sedlo Chorepa a do Kokavy nad Rimavicou. Z Utekáča vychádza modro značený chodník údolím Rimavice do Havrilova,

odtiaľ do sedla Pereš, kde nadväzuje na hrebeňovku a vedie na kótu Tri chotáre. Z Utekáča je vedená aj žltá značená trasa súbežne s modrou po Salajku, kde vybieha na hrebeň, pokračuje súbežne so zelenou a odbočuje z nej do lokality Ráztočné. Červeno značená trasa vedie z Cisárskeho (Drahová) údolím Hájskeho potoka cez Háj a ďalej cez Drahovú a Čierťaz do Divína. V severnej časti územia sa na viacerých miestach nachádzajú stopy po baníckej činnosti a prieskumoch. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 112., 118., 125., 133. a 134.

- ostatné objekty

Z ostatných objektov, uvedených v metodike KEP, sa v území mimo obce nachádzajú početné senníky a samostatné drevené budovy (objekt č. 139), ktoré však zväčša súvisia so skupinovým lazničným osídlením.

Ochrana krajiny a významné krajinárske a ekologické štruktúry

Chránené územia prírody a lokality

- územná ochrana prírody

V posudzovanom území sa nenachádzajú žiadne chránené územia.

- chránené druhy (druhovú ochranu)

V území sa nachádzajú lokality s výskytom viacerých druhov rastlín a živočíchov, chránených v zmysle §§ 33, 34 zákona a Vyhlášky Ministerstva ŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny, ich vymenovanie však presahuje rozsah tohto posudzovania. Známe a zistené lokálne i hromadné výskytov či migračné trasy jednotlivých druhov boli brané pre potreby tohto hodnotenia do úvahy. Výskyt chránených nerastov a skamenelín v území nie je známy. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sú to jednotky s kódmi 15. a 16.

- ochrana drevín

V území sa nenachádzajú stromy, chránené v zmysle § 34 zákona.

- chránené územia podľa medzinárodných dohovorov

V území sa nenachádzajú.

- územné systémy ekologickej stability (ÚSES)

Obec nemá spracovaný miestny ÚSES. Základná osnova takého materiálu – ekologická kostra krajiny – bola spracovaná v rámci tohto posudzovania. V dobe spracovania tohto posudzovania nebol k dispozícii k nahliadnutiu príslušný regionálny ÚSES. Z prvkov tohto systému, zachytených v ÚPN VÚC Banskobystrického kraja (krajinná štruktúra a ÚSES), do predmetného územia zasahujú **biocentrá regionálneho významu** (komplexy okolo kóty Čremoš a v lokalite Ortáš), ako aj **biokoridor regionálneho významu**, prebiehajúci v hrebeňovej časti medzi týmito biocentrami a ďalej od biocentra Čremoš západným smerom cez Trnkovu dolinu a Ďurkovku k regionálnemu biocentru Ďurkov vrch. V zmysle Generelu nadregionálneho ÚSES SR sa v území nenachádzajú žiadne prvky tohto systému. V zmysle NECONET sa územie nachádza na južnom okraji **západokarpatského biosferického jadrového územia**. Vyskytujú sa v ňom a zasahujú doň **územia rozvoja prírodných prvkov potenciálneho jadrového územia a s funkciou štruktúrneho prvku ekologického koridoru**, ktoré sú poprepájané **terestrickými ekolog. koridormi národného významu**. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sú to jednotky s kódmi 24. a 25.

Prírodné zdroje

- ochrana lesných zdrojov

V území je viacero lesných porastov zaradených do kategórie ochranných lesov. Ide prevažne o lesy v západnej časti územia a v údolí Rimavice nad obcou, kde sú rozsiahlejšie vystupujúce skalné útvary. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú tieto: 1., 2., 3., 4. 9. a 11.

- ochrana vodných zdrojov

Posudzované územie okrem juhovýchodného okraja pod obcou leží na území chránenej vodohospodárskej oblasti. Celým severným časťou južného okraja katastra prebiehajú hranice vodárensky významných tokov, ktoré sú totožné s hranicami pásiem hygienickej ochrany 2. a 3. stupňa podzemných vôd.

- ochrana prírodných liečivých zdrojov

V území sa nenachádzajú.

- ochrana prírodných liečebných kúpeľov a klimatických podmienok priaznivých na liečenie

V území sa nenachádzajú.

- ochrana pôdných zdrojov
V území sa nenachádzajú.
- ochrana dochovávaných genofondových zdrojov
V území sa nenachádzajú.
- ochrana nerastného bohatstva
V území sa nenachádzajú žiadne plochy ochrany nerastného bohatstva.

Pamiatkový fond a významné krajinné štruktúry

- pamiatkový fond
Z jednotiek, vymedzených v metodike KEP, sa v území nenachádzajú žiadne.
- významné historické štruktúry
- iné krajinárske štruktúry

Keďže v metodike KEP sa v tabuľkovom prehľade uvádzajú tieto analýzy spoločne a v trocha inom členení, kvôli kontinuite s metodikou KEP nie sú ani v tomto materiáli rozlíšené. Posudzované neboli pojmy „kultúrna panoráma“, „solitérna kultúrna panoráma“, prírodná panoráma“ a „solitérna prírodná panoráma“, nakoľko ide o nešpecifikované pojmy, nedefinované v odbornej literatúre a metodike KEP, ktoré je možné vykladať veľmi subjektívne.

Vzhľadom na tradičné laznícke osídlenie sa v krajine nachádza množstvo historických a krajinárskych štruktúr, predstavujúcich celú škálu dokladov osídlenia – poľné a lesné cesty, dochované úvozy starších ciest, rozptýlené osídlenie, fragmenty pôvodných štruktúr poľnohospodárskej krajiny, antropogénne valy kameňa a pod. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 2., 3., 5., 6., 7. a 9.

Ekologicky významné segmenty

V území boli vyčlenené nasledovné genofondové lokality flóry, fauny a významné biotopy (v zmysle metodiky KEP jednotky s kódmi 1., 2. a 3.).

1. Rimavica. Prirodzene tečúci potok s početnými prítokmi, lokálne s dobre vyvinutými brehovými porastami, ktoré miestami splývajú s okolitými lesnými porastami, lokálne s malými plochami nívnych mokradí, porastených hodnotnou mokradňou vegetáciou. V miestnych častiach obce je alúvium lokálne využívané ako extenzívna orná pôda, no temer vždy v komplexe s prirodzenými trávnyimi spoločenstvami. Lesné prítoky najmä v hornej časti toku majú zväčša kamenité až balvanité priame koryto, sú bez brehových porastov a charakteristická vegetácia je vyvinutá len v oblastiach depresií a pramenísk.

2. Beracka Komplex prirodzených jedľovo-bukových lesov na pravej strane doliny Rimavice. Väčšia časť porastov má prirodzený charakter, je dobre diverzifikovaná, rôznorodá, v podraze sa vyskytujú prirodzené spoločenstvá, priestor je biotopom mnohých vzácných druhov živočíchov. Zmenené, prevažne smrekové lesy sa vyskytujú len v dostupných častiach na začiatku údolia a aj tie sú pomerne pestré vďaka prímеси prirodzených drevín.

3. Na chotári – Hrbok – Havrilovo. Rozsiahly komplex lesov rôznorodého charakteru, prevažne bučín a jedľobučín, ktoré sú lokálne premenené na neprirodzené monokultúry smreka a smrekovca. V oblasti je množstvo plôch bývalého osídlenia a banských diel, ktoré sú však zväčša zarastené prirodzenou sukcesiou drevín a majú charakter štádia prirodzeného lesa.

4. Trhanov vršok. Komplex lesných, pasienkových a lúčnych spoločenstiev s charakteristickými krajinárskymi štruktúrami a bohatými formáciami mimolesnej drevinovej zelene okolo rovnomennej kóty.

5. Hájsky potok. Pravostranný prítok Rimavice s prameniskami v závere rovnomennej doliny a doline Jaseňovec má charakter prirodzeného lesného toku s málo meandrujúcim korytom a chudobnými, zväčša hlúčikovitými brehovými porastami a hodnotnými rastlinnými spoločenstvami v úzkej nive toku, v dolnej časti v poľnohospodárskej krajine koryto bohato meandruje a v nive sú vyvinuté charakteristické mokradňé spoločenstvá s výskytom vzácných druhov rastlín.

6. Drahová. Fragment pôvodných prirodzených pasienkových spoločenstiev na extrémnejšom reliéfe s výskytom teplomilných prvkov flóry, bohatými štruktúrami mimolesnej drevinovej zelene a zachovaným tradičným spôsobom hospodárenia extenzívnym pasiením.

7. Grôň – Nad Rimavou. Lesné porasty prirodzeného charakteru so zvýšeným zastúpením smreka, v minulosti na viacerých miestach rozpracované ťažbovými zásahmi, s rozsiahlymi plochami prirodzenej vegetácie podrahu.

8. Cisárska hoľa – Nad Utekáčom. Rozsiahly komplex pasienkových a lúčnych spoločenstiev s tradičným lazníckym osídlením, charakteristickými krajinárskymi štruktúrami a bohatstvom štruktúr mimoľesnej zelene vrátane roztrúsených lesných porastov. V priestore je aj mnoho plôch prameniskovej a mokradnej vegetácie. Rozsiahly priestor je možné diferencovať na jednotlivé typy biotopov, ale ich komplex predstavuje rozsiahlu zachovalú krajinu, lokálne narušenú novými výstavbami, hospodárskymi prvkami, ktoré však výraznejšie nezasahujú do zachovalého krajinného rázu a biodiverzity krajinného segmentu.

Stresové javy a zdroje

Prírodné stresové javy (geodynamické javy)

- vertikálne pohyby povrchu

Celé územie katastra leží v oblasti recentného zdvíhania zemskej kôry do 1 mm za rok.

- zemetrasenia, erózo-akumulačné javy

V posudzovanom území sa vyskytujú aktívne erózne ryhy a rokliny najmä na horných častiach tokov. Územie je v rámci celoslovenských pomerov hodnotené ako územie s miernou až stredne silnou súčasnou eróziou a slabou (miernou) až strednou náchylnosťou pôd k erózii. Zo súčasných reliéfovotvorných procesov prevládajú fluvialne a stráňové procesy, z ktorých sa uplatňuje silný fluvialny erózný proces so silnou hĺbkovou eróziou a stredne silným až silným pohybom svahových hmôt po svahoch v horskom reliéfe. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území nachádzajú jednotky s kódmi 6. a 8.

- svahové pohyby

Svahové pohyby boli zaznamenané len lokálne a veľmi malých rozmerov vo svahoch aluviálnych medzí jednotlivých potokov, nemajú praktický dosah na využiteľnosť územia a nepredstavujú výraznejšie limity.

- krasové javy - v posudzovanom území sa nevyskytujú. Planiny v strednej časti územia sú nekrasového pôvodu,
- zmeny objemu, štruktúry a zloženia hornín - nevyskytujú sa,
- rádioaktivita - nevyskytuje sa nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia,
- anomálie geofyzikálnych polí - neboli zistené.

Sekundárne stresové javy

- kontaminácia horninového prostredia - nebola zistená,
- znečistenie ovzdušia - nepresahuje rámec bežného znečistenia z malých a stredných zdrojov v obci. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území vyskytujú jednotky s kódmi 4. a 5.
- zaťaženie prostredia pachom a hlukom - nepresahuje rámec bežného zaťaženia z poľnohospodárskej prevádzky a premávky na cestách. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území vyskytujú jednotky s kódmi 7., 8., 10. a 11.,
- kontaminácia pôdy - nebola zistená nad rámec bežného znečistenia z poľnohospodárskej prevádzky a výroby, cestnej premávky a ďalších činností. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území vyskytujú jednotky s kódmi 13. a 14.,
- znečistenie vôd - nebolo zistené nad rámec bežného znečistenia vôd v obci podobného typu bez potrebnej infraštruktúry, u podzemných vôd nebolo zistené plošné znečistenie nadlimitného charakteru. Znečistenie nebolo zistené ani mimo sústredeného osídlenia v oblasti rozptýleného laznického osídlenia.
- poškodenie vegetácie - v posudzovanom území nebolo zistené. Lesné porasty neboli zaradené do žiadneho stupňa poškodenia, hoci v oblasti sa v rámci výskumu kontaminácie lesnej biomasy prejavilo aspoň prahové znečistenie temer všetkými prvkami, ktorých výskyt bol registrovaný, pričom prvky bárium, berýlium, meď, ortuť, lítium, horčík, nikel, stroncium a vanád boli zastúpené vo zvýšených hodnotách so sústredením najmä na južnom okraji katastra. Rozhodujúci vplyv na kontamináciu má zrejme druhová skladba porastov, priaznivá pre dlhodobejšie tlmenie účinkov podlimitného znečistenia ovzdušia.

Zdroje sekundárnych stresových javov

- zdroje znečistenia ovzdušia - v obci sú malé zdroje znečistenia ovzdušia, stredné zdroje predstavujú prevádzky v priemyselných prevádzkach obce. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa vyskytujú jednotky s kódmi 1. a 2.,

- zdroje znečistenia vôd - zdrojmi znečistenia vôd sú domácnosti v obci, priemyselné prevádzky, v malej miere aj splachy z poľnohospodárskych pôd. Nezanedbateľnými zdrojmi sú jednotlivé skupiny lazničného osídlenia. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území vyskytujú jednotky s kódmi 5. a 6.,
- zdroje hluku a pod. - najväčším zdrojom hluku je premávka na cestných komunikáciách, menej z priemyselných a poľnohospodárskych prevádzok. Z jednotiek, uvedených v metodike KEP, sa v území vyskytujú jednotky s kódmi 8. a 9.

Pásma hygienickej ochrany (PHO) technických objektov

- OP priemyselných a skladovacích areálov - v predmetnom území boli vymedzené len orientačne,
- bezpečnostné zóny v okolí elektrárni - v predmetnom území neboli vymedzené,
- OP skládok odpadov - v predmetnom území neboli vymedzené,
- OP čistiarní odpadových vôd - v predmetnom území sú vymedzené,
- OP poľnohospodárskych areálov - v predmetnom území neboli vymedzené,
- OP vojenských objektov a vojenské ochranné zóny - v predmetnom území neboli vymedzené,
- OP líniových technických prvkov - v území sa nachádzajú dopravné línie, elektrovedy a plynovody, ktoré majú stanovené všeobecné ochranné pásma.

1.4.1.4. Krajinnoeekologická syntéza

Syntéza abiotického komplexu (ABK)

Z hľadiska abiotických komplexov západná časť posudzovaného územia a ďalšie rozsiahle plochy prevažne v okrajových častiach katastra ležia v ABK, charakterizovanom hornatinovým eróznym-denudačným reliéfom na kryštallických štruktúrach, ktorý na južnom okraji strednej časti katastra prechádza do ABK vrchovinového. Okolie obce smerom na sedlo Chorepa, údolie Rimavice a časť údolia Liešnice tvorí ABK eróznej brázdy podvrchovinového charakteru, okrajovo do katastra zasahuje pahorkatinový akumuláčno-eróznym reliéf.

Syntéza súčasnej krajinskej štruktúry (SKŠ)

Jednotlivé prvky SKŠ boli v rámci syntézy združené do obsahovo rovnakých štruktúr a použité pri tvorbe krajinnno-ekologických komplexov.

Typy krajinnnoekologických komplexov

KEK predstavujú homogénne priestorové areály v predmetnom území, ktoré bolo rozčlenené do nasledovných typov KEK:

- hornatinová lesná krajina s dostatočným zastúpením ekostabilizačných prvkov
- hornatinová a vrchovinová lesno-lúčna krajina s dostatočným zastúpením ekostabilizačných prvkov a dostatočným zastúpením mimolesnej drevinovej zelene, s roztrúseným vidieckym osídlením
- pahorkatinová lesno-lúčna krajina s dostatočným zastúpením ekostabilizačných prvkov a dostatočným podielom mimolesnej zelene, s roztrúseným vidieckym osídlením
- vrchovinová lesná krajina s dostatočným zastúpením ekostabilizačných prvkov
- vrchovinová sídelná vidiecka krajina s prevažujúcou obytnou funkciou a s priemerným zastúpením produkčnej, ochrannej a izolačnej zelene

1.4.1.5. Krajinnnoekologická interpretácia

Estetické vnímanie krajiny

Z hľadiska estetického vnímania krajiny, ktoré je veľmi rozporuplným pojmom kvôli značnej subjektivite, je ako estetická vnímaná krajina vo všetkých KEK. Aj KEK V. môže byť celkovo vnímaný ako estetický typ krajiny, nakoľko ide o sídlo, zasadené do prírodného rámca s vysokou estetickou hodnotou.

Environmentálne problémy

V posudzovanom území sa vyskytuje málo závažnejších konfliktov s existujúcimi stresovými javmi a zdrojmi. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že v stabilných, krajinársky a biologicky hodnotnejších KEK znižujú ich hodnotu v malej miere najmä negatívne zásahy v poľnohospodárskej krajine, ktoré sú staršieho dátum (čiastočne sceľovanie pozemkov, odstraňovanie mimolesnej zelene, budovanie neprimeraných hospodárskych zariadení), ale najmä absencia súčasného obhospodarovania

rozsiahlych plôch (neprimerané zarastanie plôch náletovými drevinami), ako aj monokultúrnosť porastov drevín lesných porastov, ktorých nepriaznivý účinok na prostredie je kompenzovaný ich kombináciou s inými, stabilnejšími krajinnými prvkami. V KEK s nižšou ekologickou stabilitou a malou biologickou hodnotou sa v malej miere pridružujú ďalšie environmentálne problémy, najmä znečisťovanie vôd z nedostatočne zabezpečených prevádzok komunálnej hygieny a erózia pôdy.

1.4.1.6. Krajinnoeologické hodnotenie

Navrhované činnosti a využívanie

V posudzovaných častiach krajiny okrem návrhov na rozšírenie intravilánu nedochádza k navrhovaným novým činnostiam a využívaniu krajiny. Súčasné využitie krajiny je pre užívateľov vyhovujúce, je úplne v súlade aj s krajinnoeologickými limitmi a optimálnym využívaním zdrojov.

Environmentálne limity

Abiotické limity

Abiotické prostredie nie je limitujúcim pre súčasné využitie krajiny či jeho optimalizáciu.

Limity súčasnej krajinej štruktúry

Súčasná krajinná štruktúra je limitujúca vzhľadom na žiadúce zachovanie jej súčasného charakteru a vzhľadu. Vhodné je využívanie laznického osídlenia formou krátkodobej, prípadne aj dlhodobej rekreácie s využitím a primeranou rekonštrukciou stávajúcich stavieb bez dopĺňania nepôvodných, nevhodných objektov. Potreba tvorby nových štruktúr v krajine je minimálna.

Limity vyplývajúce z ochrany krajiny

V území sa nenachádzajú jestvujúce objekty a územia zaujímavé z hľadiska ochrany prírody, územia potenciálne zaujímavé sú sústredené v oblastiach mimo hlavných hospodárskych záujmov. Z tohto dôvodu v tejto oblasti nie sú žiadne limity.

Limity vyplývajúce zo stresových javov

Tieto limity sú najviac určujúce pre jednotlivé typy činnosti v krajine, najmä intenzívne poľnohospodárske využitie územia, nakoľko všetky tieto činnosti a zámery len prehľbujú doterajšie stresové javy, zvyšujú ich rozsah a intenzitu. Ide najmä o znečistenie podzemných a povrchových vôd a eróziu pôdy. Nemajú však závažnejší vplyv na využívanie krajiny.

1.4.1.7. Krajinnoeologický plán – ekologicky optimálne priestorové usporiadanie a využívanie územia

Alternatívny ekologický výber

Ako vyplýva z alternatívneho ekologického výberu, prakticky v celom katastri s výnimkou malých plôch na jeho severovýchodnom okraji je doterajšie využitie krajiny v súlade s krajinnoeologickými podmienkami prostredia. Využívanie lesného pôdneho fondu a plôch charakteru lesných porastov je možné zlepšiť postupnou premenou doteraz premenených porastov a ich častí výsadbami monokultúr nepôvodných drevín na pestrejšie, ekologicky stabilnejšie a biologicky hodnotnejšie, avšak aj pri ich ponechaní plánovanému hospodárskemu využitiu bez ďalšieho rozširovania takýchto plôch jestvujúce prevody a premeny neohrozujú stabilitu lesných porastov celého posudzovaného územia. V oblasti poľnohospodárskej krajiny je problémom skôr absencia využívania, ako nadmerné, neprimerané využívanie PPF. Lokálne (napr. v oblasti Drahovej) sú veľmi dobré príklady extenzívneho až polointenzívneho využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu pri zachovaní jeho mimoprodukčných funkcií.

Krajinnoeologický plán

Veľká časť posudzovaného územia môže ostať z hľadiska ekologicky únosného využívania územia bez zmien. Jestvujúce pasienky sú len lokálne využívané nadmerne (priehony, napájadlá), zväčša je problém opačný, t. j. že sa veľké plochy pasienkov využívajú nedostatočne alebo vôbec. Sú v dostatočne pestrej mozaike s prirodzenými spoločenstvami, rovnako dostatočné je zastúpenie prirodzenej mimolesnej zelene, príp. vyžaduje len prípadné doplnenie. V oblasti lesného hospodárstva sú jestvujúce lesné porasty pomerne stabilné a s ich postupným dorastaním sa bude zvyšovať ich vnútorná stabilita, najmä u porastov, ktorých drevinové zloženie je v súlade s prirodzenými

podmienkami stanovišťa a historickým vývojom vegetácie v oblasti. U zmenených a premieňaných porastov je situácia zložitejšia, čo je zrejme z jestvujúcich poznatkov v širšom priestore, avšak tento fakt nehovorí o vhodnosti pestovania lesov na súčasných stanovištiach, ktoré nie je v súlade s krajinno-ekologickými podmienkami.

Územie katastra môžeme rozčleniť na dve pásma. Prvé (I.) predstavuje zachovalú prevažne lesnú krajinu, vhodnú na primerané hospodárske využívanie, ale najmä na zachovanie nadregionálnych a regionálnych štruktúr ekologickej stability krajiny a primerané využitie pre rekreáciu, turistiku a pod. Ďalšie (II.) pásmo, ktoré má plošne väčšie vymedzenie, predstavuje rôznorodú, prevažne poľnohospodársku krajinu s roztrúseným lazničným osídlením, ktorá má perspektívu intenzívneho až extenzívneho hospodárskeho využitia, ale najmä veľký potenciál v oblasti rekreácie, turistiky, cestovného ruchu. V celom priestore je množstvo štruktúr regionálneho a miestneho významu nevyhnutných pre zachovanie stability krajiny.

Krajinnoekologické opatrenia

opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity

Na zabezpečenie ekologickej stability a zvýšenia biodiverzity nie je potrebné vytvárať v katastri podmienky pre rozčlenenie krajiny. Prirodzené pasienky je potrebné udržiavať v doterajšom stave, resp. zabezpečiť intenzívnejšie využívanie kvôli primeranému odstraňovaniu biomasy. Pre územie doporučujeme spracovať agroenvironmentálny plán a zabezpečiť jeho dodržiavanie. V oblasti lesného hospodárstva a využívania plôch drevín charakteru lesných porastov zabezpečovať postupné prebudovanie nepôvodných, neprirodzených monokultúrnych porastov hlavne v strednej časti územia na pestrejšie, rôznorodejšie. Bohatstvo územia spočíva aj vo veľkom podiele zachovaných plôch mokradnej vegetácie, ktoré je potrebné chrániť pred zánikom, resp. aj primerane využívať. V priestoroch kumulácie regionálnych a nadregionálnych prvkov ekologickej stability je možné vytypovať územia na zabezpečenie ochrany prírody v štvrtom a piatom stupni (chránený areál, prírodná rezervácia).

opatrenia na ochranu prírodných a kultúrno-historických zdrojov

Vyššie uvedené opatrenia sa týkajú aj ochrany najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd, čo je v súčasnosti často zamieňané za ich čo najintenzívnejšie využitie.

opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva

V tejto oblasti je potrebné uskutočniť niektoré opatrenia technického charakteru (vybudovanie a dobudovanie infraštruktúry, zlepšovanie a skvalitňovanie využívania jestvujúcich energetických zdrojov), aby nedochádzalo k znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré súvisia s ľudským zdravím. Niektoré vplyvy je však možné eliminovať relatívne nenáročnými opatreniami, ako je výsadba zelene (okolo ciest). Osobitnú pozornosť je potrebné venovať nelegálnym skládkam odpadu, ktoré sú roztrúsené v celej oblasti. Do tejto oblasti je možné začleniť návrhy na budovanie roztrúsených športovo-rekreačných zariadení, prípadne náučných, turistických a najmä cykloturistických trás, ktoré v území doteraz absentujú, aj keď je veľmi dobrý predpoklad na ich vytváranie a využívanie.

opatrenia na zachovanie a udržiavanie vegetácie v sídlach

Pre zachovanie, udržiavanie a zvýšenie drevinovej vegetácie v obci je potrebné spracovať samostatný generel. Zeleň v obci je obnovovaná a vytváraná živelné, bez potrebného odborného zázemia. Pri jednotlivých typoch vegetácie je potrebné zabezpečiť jej bežné využívanie, obhospodarovanie a udržiavanie, čím sa zabezpečí zamedzenie zaburinenia plôch a rozširovanie nepôvodných invázných druhov v prirodzených spoločenstvách v okolitej krajine. Vzhľadom na relatívne stiesnené pomery obce v úzkom údolí a vzhľadom na bezprostrednú blízkosť rozsiahlych lesných porastov a prirodzenej nelesnej zelene je problematika vytvárania drevinovej zelene v obci skôr v polohe jej skvalitňovania.

opatrenia na zmiernenie pôsobenia stresových javov

Tieto sú naznačené v predchádzajúcich typoch opatrení, najmä v oblasti poľnohospod., a zväčša vyžadujú samostatnú dokumentáciu, ktorá nie je predmetom tohto materiálu a ÚPN.

opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny

Tieto opatrenia sú zahrnuté v predchádzajúcich návrhoch, aj keď ide o rozsahom malé návrhy – napr. výsadbou zelene na stabilných krajinných štruktúrach (poľné cesty, hranice blokov) sa zlepši krajinný ráz, spestrí sa obraz krajiny a jej estetické vnímanie zo strany návštevníkov i domácich obyvateľov. Na plochách súčasných hodnotných krajinných štruktúr v oblastiach rozptýleného

lazičkeho osídlenia je potrebné zachovať jeho charakter aj pri prebiehajúcej zmene využitia. Nedopustiť budovanie nových objemovo a tvarovo nevhodných objektov.

1.4.2 Civilizačné podmienky

1.4.2.1. Urbanizmus, kultúrno-historické a výtvarne hodnoty

Zástavba obce je typu cestného, odvíjaná od historických sklárni vo veľmi stiesnených krajinárskych pomeroch. Dominujú bytové domy, ako odraz intenzívnej priemyselnej výroby. Pôdorys obce je vrstvený rôznymi historickými obdobiami (bytové domy, dostavba sklárni). Vo výraze obce cítiť viac účelovosť, ktorú však „utlmuje“ okolitá príroda.

Hlavnou kompozičnou – prevádzkovou a funkčnou osou je prieťah cesty III. triedy. Ťažisko je pri vstupe do sklárne a pri železničnej stanici.

Rekreácia a cestovný ruch je miestneho významu na báze záhradkárenia / odčlenená osada, ako aj v rozptyle/, turistiky a zimných športov – boli prevádzkované vleky v lokalitách Klopárovo, Nad Rimava a Gizuľa (Salajka). Časť bytového fondu mimo obce sa využíva pre chalupárenie.

Zástavba v miestnych častiach je podobného urbanistického usporiadania – teda pozdĺž ciest. Výnimkou je Havrilovo – zmenená trasa cesty a Drahová dolina, ktorá je kolmo napojená na cestu.

Zachovaná symbióza krajiny a človeka v podobe lazničkeho osídlenia v rozsahu celej malebnej krajiny vytvára veľmi prívetivý a estetický pocit pre rozvoj country – turizmu, agroturistiky a lesnej turistiky.

História obce je úzko prepojená s Kokavou. Obec bola jej osadou, neskôr miestnou časťou a od roku 1993 samostatnou obcou. Obyvatelia sa živili lesníctvom, chovom dobytká a tkaním súkna.

Názov obce Utekáč vznikol údajne podľa útoku uhorského kráľa Belu IV. so svojou družinou cez údolie pred tatárskym vojskom. Okolie Utekáča v rokoch 1553 až 1598 v čase osmanskotureckých vpádov bolo husto pokryté hlbokými lesmi, ktoré sa stali dobrým útočiskom ľudí pred vpádmi. Prvá písomná zmienka o obci sa zachovala v záznamoch Banského štátneho archívu v Banskej Štiavnici v roku 1593. História obce je úzko spätá so sklárskou výrobou. Utekáč sa dostal do povedomia ľudí vznikom sklárne, ktorú založil v roku 1787 gróf Anton Forgáč. Mnohí pracovníci prišli z Bavorska, Rakúska a z Čiech. Gróf Forgáč zaviedol budenie sklárov v Utekáči tak, že miestny šmelcír po natavení skloviny prechádzal sklárskou kolóniou a klepaním na liatinu ich zvolával do práce. Táto tradícia pretrvala viac ako 100 rokov. Neskôr sklárne patrili rodine Kuchynkoviev. Podľa ich dcéry, ktorej sklárne daroval, dostali meno Clara. Neskôr patrili nemeckej sklárskej rodine Baueroviev, ktorí sa zaslúžili o rozvoj obce, postavenie školy, kvalifikovaného učiteľa, ako aj o školskú dochádzku všetkých sklárskych detí. Počas svojej existencie prešla obec i sklárňou viacerými vývojovými etapami. Novodobá história Utekáča sa začala písať po roku 1993, kedy sa dovtedy ako miestna časť osamostatnila od Kokavy nad Rimavicou. V 90. rokoch 20. storočia sklárňou zápasila s ekonomickými problémami, ktoré skončili jej existenciou. Utekáč svojou tvorbou preslávilo aj známe "trio Kubincoviev" - fujaristov, interpretov slovenskej ľudovej hudby a výrobcov fujár.

V roku 1889 Utekáčska sklárska spoločnosť dala v Rimavskej Sobotě postaviť gymnázium. Začiatkom 20. storočia zamestnávali sklárne 400 ľudí. Slovenské sklárne n.p. Utekáč vyrábali od roku 1946 aj žiarovky, termosky, rádiolampy a i. Pri podniku bola aj učňovská škola s internátom, spoločenský pavilón a kúpalisko. V r.1998 došlo k zastaveniu sklárskej výroby a väčšina budov bola asanovaných.

V miestnej časti Ďurkovka bola najväčšia parná píla v Uhorsku.

Obec, predtým osada a miestna časť, patrila do Kokavy nad Rimavicou a župy Gemersko – malohontskej, do roku 1960 – okres Hnúšťa a kraj Banská Bystrica, potom do okresu Lučenec a kraja Stredoslovenského. Od roku 1993 ako samostatná obec patrí do okresu Poltár a kraja BB.

V rokoch 1902-1905 pôsobil v obci sklársky umelec a rezbár Štefan Šovánka (1858-1944).

Kultúrne pamiatky a zaujímavosti obce sú:

- kaštieľ Grófa Forgáča z roku 1800,
- kaplnka – neogotická Sv. Antona Paduánskeho z roku 1824, ktorá slúži ako hrobka rodu Pichleroviev a Kuchynkoviev,
- drevená zvonica z roku 1824,
- kaplnka Sedembolestnej Panny Márie z roku 1939 v Havrilove,
- a kaplnka Sv. Rodiny z roku 1914 v Drahove, slúžiace k cirkevným obradom,

- zachovaná historická sklárska technológia,
- „fínske domky“ – domy sklárov,
- dielo umeleckého kováča Andreja Líšku „Sklár – fúkač“ v životnej veľkosti so sklárskou píšťalou (je osadený spolu s piatimi pieskovcovými blokmi, v ktorých je vytesaná história sklární v rokoch, dátumoch a udalostiach - monument odhalili pri 222. výročí založenia sklárne),
- drevenice,
- soška Sv. Vendelína v Drahovej rázcestí,
- soška Sv. Huberta, patróna poľovníkov v Havrilove,
- drevený vyrezávaný kríž na Jaseninke v 720 m. n.m.,
- vyrezávaná drevená socha Jánošíka v Ďurkovke.

Pamätné tabule a pamätníky:

- pomník padlých účastníkov SNP z r. 1947 – štvorhranný pylón z umelého šedého mramoru vyrastá z podstavca, dekoračným prvkom sú kamenné kvetináče na nízkych stĺpikoch v nárožiach základne. Na čelnej strane pylónu je textová tabuľa, pomník je secesne ladený,
- pamätník na miestnom cintoríne,
- pamätná tabuľa k SNP na námestí obce a v miestnej časti Salajka,
- údolie Nikolaja Chmelnického s tromi pamätníkmi v miestnej časti Drahová,
- pamätná tabuľa nestorovi slovenských fujaristov Jurajovi Kubincovi v miestnej časti Salajka.

1.4.2.2 Funkčné využitie plôch a stavebno – technický stav budov

Kataster je rozčlenený na lesnú, laznícku, rekreačnú a poľnohospodársku krajinu, do ktorej je „vhlbené“ urbanizované územie obce a jej miestnych častí.

Existujúce plochy intravilánu sú zastúpené obytnými plochami, plochami OV, priemyslu a skladového hospodárstva, športu a zelene. Najväčšiu časť zaberajú obytné plochy RD a bytových domov. Občianska vybavenosť je rozptýlená pozdĺž cesty smerom Kokava nad Rimavicou – Brezno. Hlavná časť pracovných príležitostí bola saturovaná v sklárni, ktorá sa podieľala aj na zabezpečovaní bytov v bytových domoch pre svojich zamestnancov.

Značné územné rezervy rozvoja sa predpokladajú v intraviláne obce na plochách bývalých sklární a veľkých záhradách /m.č./.

Z hľadiska výškovej hladiny zástavby prevláda v území zástavba 1 – 2 podlažná v RD a v bytových domoch 3 – 4 – 7 podlažná. Výškovú dominantu tvoril továrenský komín a vstupnú dominantu futbalové ihrisko.

Stavebno – technický stav objektov je rozmanitý, prevažujú však vyhovujúce a dobré.

Miestne časti sú tvorené rodinnými domami usporiadanými pozdĺž potokov, prerastené chalupami, záhradnými domčekami a základným obč. vybavením. Stavebno – technický stav je opäť rozmanitý. Prevažujú vyhovujúce objekty. Potenciál pre bývanie a rekreáciu má dolina Drahová.

Potvrdenou environmentálnou záťažou s vysokou prioritou je PT(1786) / Utekáč – bývalé sklárne Clara. Pod r. č. 7489 MŽP SR je evidovaná upravená skládka odpadu – prekrytím. Je lokalizovaná pod obcou.

A2. Riešenie územného plánu

2.1 Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis

Riešeným územím je celé administratívne - tj. katastrálne územie obce Utekáč o veľkosti 2 688 ha, ktoré sa rozprestiera v hlboko rezanej doline Rimavice a jej prítokov v nadmorskej výške od 400 do 982 m. n. m. Je prezentované v M1:15 000. Podrobne je obec a jej m.č. riešená v mierke M 1:5 000.

Obec je súčasťou okresu Poltár a mikroregiónu Sinec - Kokavsko a MAS Malohont Hrachovo. Od obce Kokava and Rimavicou je vzdialená cca 6 km a mesta Poltára 23 km.

2.2 Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí územného plánu regiónu

Z Územného plánu Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, schváleného vládou SR uznesením č.394 z 9. júna 1998 v znení ÚPN VÚC Banskobystrický kraj - Zmeny a doplnky schválené zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 611/2004 zo dňa 17. decembra 2004. Nariadenie vlády SR č. 263 ktorým bola vyhlásená záväzná časť ÚPN VÚC Banskobystrický kraj bolo uvedené v Zbierke zákonov SR 18. 8. 1998, Všeobecne záväzné nariadenie Banskobystrického samosprávneho kraja č. 4/2004 zo dňa 17. decembra 2004, ktorým boli vyhlásené zmeny a doplnky záväznej časti Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrického kraja nadobudlo účinnosť 21. januára 2005, Zmeny a doplnky 2007 schválené uznesením č. 222/2007 zo dňa 23.8.2007 a záväzná časť vyhlásená VZN č. 6/2007 a Zmeny a doplnky 2009 schválené uznesením č. 94/2010 zo dňa 18.6.2010 a záväzná časť vyhlásená VZN č. 14/2010 a Zmeny a doplnky 2014 schválené uznesením č. 84/2010 zo dňa 5.12.2014 a záväzná časť vyhlásená VZN č. 27/2014.

Uvedené záväzné časti, vrátane verejnoprospešných stavieb sú rešpektované a zapracované do ÚPN – obce Utekáč. Jedná sa o nasledovné záväzné regulatívy a VPS územného rozvoja BBSK:

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry
 - 1.7. v oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom
 - 1.7.1. podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka v znení prírodných a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností, pričom pri ich rozvoji zohľadniť koordinovaný proces prepojenia sektorových strategických a rozvojových dokumentov,
 - 1.7.2. zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,
 - 1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru,
 - 1.7.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráam podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali sklbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.
2. V oblasti hospodárstva
 - 2.1. vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj hospodárskych aktivít v území vrátane zariadení na nakladanie s odpadmi a považovať ich za prioritný podnet pre jeho komplexný rozvoj
 - 2.1.1. prednostne sa zamerať na rozvoj pracovných príležitostí v okresoch, kde dlhodobá miera nezamestnanosti presahuje 20%, a to najmä v okresoch Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Žarnovica, Lučenec, Poltár a Revúca,
 - 2.1.2. podporovať prednostné využívanie existujúcich priemyselných a poľnohospodárskych areálov formou ich rekonštrukcie, revitalizácie a

- zavádzaním nových technológií, šetriacich prírodné zdroje, ktoré znížia množstvo vznikajúcich odpadov a znečisťovanie životného prostredia, prípadne budú odpady zhodnocovať,
- 2.2. poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo
 - 2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno - ekologickej rajonizácii a typologicko - produkčnej kategorizácii, v súlade s platnou legislatívou,
 - 2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitný režim hospodárenia (chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodárenských zdrojov) v zmysle platnej legislatívy,
 - 2.2.4. rešpektovať lesné pozemky a ich ochranné pásmo ako limitujúci prvok pri územnom rozvoji krajiny,
 - 2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia, vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva v horských oblastiach s
 - 2.2.8. podporou tradičného pastevného chovu hospodárskych zvierat,
 - 2.3. priemysel, ťažba a stavebníctvo
 - 2.3.1. pri rozvoji priemyslu podporovať a uprednostňovať princíp rekonštrukcie, sanácie a intenzifikácie využívania existujúcich priemyselných zón, areálov a plôch, prípadne aj objektov,
 - 2.4. regionálny rozvoj
 - 2.4.2. na budovanie priemyselných parkov prednostne využiť areály nefunkčných priemyselných zón a objektov,
 - 2.4.3. revitalizovať územia existujúcich priemyselných areálov,
 - 2.4.4. vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,
 - 2.4.5. podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,
 - 2.4.9. zabezpečiť v záujme rozvoja vidieka v horských a podhorských oblastiach so sťaženými prírodnými podmienkami primeranú životnú úroveň a zlepšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva prostredníctvom podpory vybraných centier s využitím ich prírodného, demografického a kultúrno-historického potenciálu v prospech rozvoja vidieckych oblastí.
3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky
 - 3.4. rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu
 - 3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať do ich zastavaného územia a jeho okolia,
 - 3.4.2. nové zariadenia a služby mimo zastavaných území miest a obcí, umiestňovať do už zastavaných lokalít,
 - 3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity,
 - 3.8. viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do zastavaného územia sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok,
 - 3.15. vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
 - 3.16. využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.
 - 3.17. zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasti rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
 - 3.18. podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.
 4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekolog. aspektov, ochrany prírody a pôdneho fondu

- 4.1 rešpektovať územné vymedzenie, podmienky ochrany a využívanie všetkých vyhlásených chránených území v kategóriách chránená krajinná oblasť, národný park, národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka, prírodná pamiatka, chránený areál, chránený krajinný prvok, chránené vtáčie územie, navrhované územie európskeho významu a národného významu, biotopy chránených rastlín a živočíchov,
- 4.5. rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability,
- 4.13. zabezpečovať zvýšenie ekologickej stability a obnovu biologickej rozmanitosti v územiach a krajinných segmentoch a narušeným prírodným a životným prostredím.
- 5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva
 - 5.7. podporovať ochranu vedeckých a technických hodnôt : banské a hutnícke diela – šachty, štôlne, tajchy, huty, hámre, valkovne a pod., vybrané typické remeselnícke a priemyselné objekty, zariadenia železničnej dopravy – pôvodné stanice , charakteristické a unikátne úseky tratí ako sú Telgárt – Červená skala , Brezno-Tisovec, čiernohorská železnica , železničná trať Banská Bystrica –Diviaky,
 - 5.12. rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, typickým formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím, v súlade so súčasnou krajinnou štruktúrou v jednotlivých regiónoch a s ustanoveniami Európskeho dohovoru o krajine.
- 7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry
 - 7.1. Vodné hospodárstvo
 - 7.1.13. v zmysle platnej legislatívy zabezpečiť stanovenie rozsahu inundačných území tokov a pri ich využívaní rešpektovať ustanovenia platnej legislatívy o ochrane pred povodňami,
 - 7.2. Zásobovanie elektrickou energiou
 - 7.2.11. pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného elektrického vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrčovaniu vtákov podľa platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny.
- 9. V oblasti ochrany a tvorby životného prostredia
 - 9.3. ochranu vôd realizovať ako
 - 9.3.1. ochranu v chránených vodohospodárskych oblastiach Veľká Fatra, Nízke Tatry - západná časť, Nízke Tatry - východná časť, Horné povodie Ipl'a, Rimavice a Slatiny, Muránska planina, Horné povodie Hnilca,
 - 9.3.2. ochranu vodárenských tokov a ich povodí,
 - 9.3.3. ochranu vodárenských zdrojov,
 - 9.7. Zabezpečiť postupnú, k životnému prostrediu šetrnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadu a sanáciu resp. minimalizáciu dopadov starých environmentálnych záťaží, s uprednostnením lokalít s významom z hľadiska udržania kvality a ekologickej stability územia.
- 12. V oblasti civilnej obrany
 - 12.2. Ochranné stavby pre ukrytie obyvateľstva, zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti navrhovať podľa Analýzy územia z hľadiska možných mimoriadnych udalostí a budovať ich v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov na úseku civilnej ochrany obyvateľstva.

II. Verejnoprospešné stavby

- 1. Cestná infraštruktúra
 - 1.21.14 cesta III/528012 Sihla – Utekáč, rekonštrukcia.
- 5. Zásobovanie pitnou vodou
 - 5.38. Utekáč pitný vodovod, s napojením na vodárenskú nádrž Klenovec.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb (stavieb vo verejnom záujme) možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Z.z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom

a stavbám obmedziť.

2.3 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce

Od r. 1993 po súčasnosť poklesol počet o cca 300 obyv., čo je pokles o 25 %. Príčinou je ukončenie výroby v sklárni. Na rozsiahlej ploche ich areálu obec pripravuje nový priemyselný park s rôznym zameraním.

Obec je dopravne napojená cestou III/2724 a železničnou traťou č. 162 Lučenec-Poltár-Utekáč s napojením v Lučenci na trať č.160 Košice - Plešivec - Zvolen. Trať č. 162 má zriadenú koncovú železničnú stanicu v obci a dve vlečky.

Potenciálom nadregionálneho významu je krajinné prostredie a bohaté kultúrno-historické a duchovné bohatstvo regiónu. K.ú. je súčasťou rekreačného územného celku – Gemer, II. kategórie a podoblasti – Klenovskej, II. kategórie s disponibilitou pre krátkodobý a strednodobý CR s celoročným využitím na báze všetkých druhov turistiky, zimných športov, poľovníctva, rybolovu, chatárstva a chalupárstva, vlastivedy, agroturistiky, priemyselnej turistiky a pod.

Možno teda konštatovať, že Utekáč, ako správne centrum katastra má výnimočný prírodný - rekreačný potenciál. Jeho využitie bude v budúcnosti vychádzať z rozvoja turizmu v celej rekr. krajine. Obnovením niekoľkých lyžiarskych vlekov a využitím lazov pre ubytovanie na súkromí aj so službami sa podporí živé laznícke osídlenie, opustené lazy sa zachránia pre chalupárstvo, ale zároveň vznikne atraktívna forma rázovitej rekreácie prinášajúcej úžitok miestnemu obyvateľstvu. Tiež to pomôže kompenzovať sústavný tlak na ekologicky aj funkčne preťažený priestor Kokava – Háj.

2.3.1 Demografický vývoj

Prognóza demografického vývoja obce a základné demografické údaje sú spracované na základe výsledkov sčítania ľudu, domov a bytov v roku 2011.
Doterajší vývoj obyvateľstva v samostatnej obci:

<i>Rok</i>	<i>Počet obyvateľov</i>
1993	1273
1994	1243
1995	1247
1996	1250
1997	1233
1998	1220
1999	1213
2000	1210
2001	1218
2002	1284
2003	1155
2011	1038 z toho 537 žien
2012	1006
2014	982
2015	978
2018	962

Sčítanie ľudu v r. 2011

<i>Vek</i>	<i>absol.</i>	<i>%</i>
<i>predproduktívny</i>	101	9,8
<i>produktívny</i>	748	72,0
<i>- v tom: ekon. aktívni</i>	469	45,2
<i>poproduktívny</i>	189	18,2

<i>Spolu</i>	1038	100
- v tom: ženy	537	51,7

Index vitality a index ekonomického zaťaženia

	<i>Index vitality</i>	<i>Index ekonom. zaťaženia</i>
<i>obec</i>	53,4	38,8

Návrh

Prognóza výhľadového vývoja obyvateľstva podľa indexu doterajšieho vývoja:

- pri Index priemerného 10 ročného rastu obyvateľstva: $2003 / 1993 = 0,91$.

Demografickú prognózu budú ovplyvňovať tieto faktory:

- vzhľadom na to, že v súčasnosti je nosný výrobný podnik mimo prevádzky je obec vo fáze stagnácie s negatívnym vývojom stárnutia obyvateľstva,
- vystahovávajú sa mladšie, produktívne ročníky a prisťahovalci sú skôr staršie ročníky,
- v m.č. a osadách predpokladáme postupný nárast chalupárstva (a druhého bývania) s ubúdaním obyvateľstva,
- po predpokladanej revitalizácii výrobnej prevádzky treba predpokladať mierny nárast obyvateľstva a zlepšenie vekovej štruktúry obyvateľstva.

	<i>sčítanie</i>		<i>sčítanie</i>	<i>stav</i>	<i>návrh</i>		<i>výhľad</i>
<i>rok</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2011</i>	<i>2015</i>	<i>2022</i>	<i>2030</i>	<i>2040</i>
<i>počet obyvateľov</i>	1 218	1 280	1 038	978	1 100	1 150	1 300.

ÚPN-O navrhuje do r. 2030 – 1 190 obyvateľov.

2.3.2 Ekonomická aktivita a pracovné príležitosti

Pracovné príležitosti v obci v súčasnosti sú veľmi skromné (10 pracovníkov na pile, 10 ľudí v miestnych s.r.o. a v lesoch a zopár živnostníkov). V súčasnosti sa odchod za prácou prehĺbil a zanikli pracovné príležitosti v sklárskom závode. Väčšina ekonomicky aktívnych obyvateľov pracuje mimo obec.

Ekonomická aktivita obyvateľstva v roku 2011:

	<i>Počet ek. akt. obyvateľov</i>	<i>Miera ekon. aktivity</i>	<i>Odchádzajúci za prácou</i>	
			<i>abs.</i>	<i>% podiel z EA</i>
<i>obec</i>	469	45	280	59

Významnejší zamestnávateľia vytvárajúci v obci cca 40 prac. príležitostí:

- Obec Utekáč (Základná škola s materskou školou, OcÚ,...),
- Obchod, služby,
- Lesy š.p., závod Rimavská Sobota.

Návrh

Navrhujeme revitalizáciu bývalého sklárskeho areálu a vytvorenie ponuky pre nový priemyselný park a s tým spojený rozvoj miestnych služieb.

Za ďalšie rozvojové odvetvie navrhujeme služby pre cestovný ruch a soc. služby.

Predpokladáme nárast počtu prac. príležitostí na 150.

2.4 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie obce do systému osídlenia

Záujmové územie tvoria katastrálne územia obcí vo väzbe na riešené územie. Sú to v okrese Poltár - Kokava nad Rimavicou, v okrese Brezno – obec Lom nad Rimavicou a v okrese Rimavská Sobota - obec Klenovec.

Obec je súčasťou okresu Poltár a mikroregiónu Sinec - Kokavsko, ktorého prirodzeným spoločenským, hospodárskym a dopravným centrom je Kokava nad Rimavicou. Najbližšími ťažiskami osídlenia sú okresné mesto Poltár a potom mestá Rimavská Sobota, Lučenec a Brezno. Z hľadiska urbanistického sú širšie územné vzťahy premietnuté do ÚPN – VÚC BBSK. Podľa neho nie je obec zaradená do žiadnej rozvojovej osi kraja a má vytvárať podmienky pre rozvoj lesohospodárstva, sklárstva a CR.

Obec leží na severnom okraji okresu Poltár. Prechádza ňou cesta III/2724 a regionálna železničná trať č.162, v nadmorskej výške okolo 400 m. n. m. Obec tvorí prirodzené jadro lazničkeho osídlenia celého katastru s koncentrovaným osídlením v miestnych častiach Salajka, Drahová a Havrilovo a v lazničkých osadách Ďurkovka, Dlhá Lúka, Cisársko, Baník, Krahulčovo, Nad Rimava, Grôň a Jaseninka. Samostatným celkom je záhradk. osada.

Prvá zmienka o obci s týmto názvom je z roku 1593. Rozvoj obce nastal v r. 1787 keď sa tu vybudovali sklárne. Do r. 1993 bol Utekáč časťou obce Kokava nad Rimavicou. Po tomto roku sa priemyselná časť Kokavy s názvom Utekáč stáva samostatnou obcou.

Katastrálnym územím prechádzajú koridory a centrá ekologickej stability nadregionálneho a regionálneho významu.

Kataster pretína hranica CHVO Horného Ipľa, Rimavice a Slanej. Pre zdroje pitnej vody – povrchový odber nad obcou a v Salajke – je vymedzené ochranné pásmo 2°.

V celom k.ú. je evidované stredné radónové riziko a v celom jeho rozsahu je zákaz vykonávania ložiskových geolog. prieskumov na ropu a horľavý zemný plyn.

Potvrdenou environmentálnou záťažou s vysokou prioritou je PT(1786) / Utekáč – bývalé sklárne Clara. Pod r. č. 7489 MŽP SR je evidovaná i upravená skládka odpadu – prekrytím. Je lokalizovaná pod obcou.

Do predmetného územia zasahujú biocentrá regionálneho významu (komplexy okolo kóty Čremoš a v lokalite Ortáš), ako aj biokoridor regionálneho významu, prebiehajúci v hrebeňovej časti medzi týmito biocentrami a ďalej od biocentra Čremoš západným smerom cez Trnkovu dolinu a Ďurkovku k regionálnemu biocentru Ďurkov vrch.

V zmysle NECONET sa územie nachádza na južnom okraji západokarpatského biosferického jadrového územia. Vyskytujú sa v ňom a zasahujú doň územia rozvoja prírodných prvkov potenciálneho jadrového územia a s funkciou štruktúrneho prvku ekologického koridoru, ktoré sú poprepájané terestrickými ekolog. koridormi národného významu.

V území boli v rámci MÚSES vyčlenené genofondové lokality flóry, fauny a významné biotopy.

Obec je súčasťou rekreačného územného celku – Gemer, II. kategórie a podoblasti – Klenovskej, II. kategórie s disponibilitou pre krátkodobý a strednodobý CR s celoročným využitím regionálneho a nadregionálneho významu na báze všetkých druhov turistiky, zimných športov, poľovníctva, rybolovu, chatárstva a chalupárstva, vlastivedy, agroturistiky, priemysel. turistiky a pod.

V súčasnosti prebieha postupná transformácia časti usadlostí na rekreačné funkcie - chalupy individuálnej bázy. Východiskovým bodom do krajinnej oblasti je obec a miestna časť Drahová a Havrilovo. Základňami CR regionálneho významu sú strelnica (zhromaždisko CO) a športovo - oddychové areály v Salajke a Drahovej a výhľadovo lyžiarske základne v ostatných vhodných lokalitách. Navrhujeme ich obnovu a revitalizáciu. Záhradkárska osada je stabilizovaná bez možnosti rozvoja.

Živá laznička krajina spolu s miestnymi časťami je navrhovaná pre individuálny a organizovaný CR regionálneho a nadregionálneho významu.

Zástavba obce je typu cestného, odvíjaná od historických sklární vo veľmi stiesnených krajinárskych pomeroch. Pôdorys je vrstvený rôznymi historickými obdobiami (bytové domy, dostavba sklární). Dominujú bytové domy, ako odraz priemyselnej výroby. Vzhľadom na demografickú tendenciu nové BD nie sú potrebné a RD sú navrhované v ostatných m.č.

Štruktúru OV navrhujeme zachovať a doplniť o zariadenia slúžiace seniorom.

Navrhujeme rozvoj ovčiarstva. 1 058 ha lesových pozemkov je súčasťou LHC / LUC / Kokava n. Rimavicou a obhospodarujú ich urbaniaty súkromných vlastníkov a Lesy SR š.p. závod Rimavská Sobota. Navrhujeme vyššie zhodnotenie vyťaženej drevnej hmoty intenzifikáciou jestv. areálu pily a využitím časti priemyselného parku. V Drahovej, nad zástavbou navrhujeme rozvíjať losiu zvernicu.

Areál býv. sklární navrhujeme na prestavbu - moderný priemyselný park pre priemyselú

výrobu, sklady a výrobné služby.

Obec je zásobovaná elektrickou energiou z primárneho 22 kV vzdušného vedenia č. 310 z ES 110/22 kV Hnúšťa. Napájanie samotného sídla je prostredníctvom šiestich 22/0,4 kV trafostaníc, zásobujúcich bytovú zástavbu, občiansku vybavenosť a priemysel. Systém navrhujeme ponechať a rozšíriť podľa potreby. Navrhujeme ponechať MVE v Salajke novú nad obcou.

Obec je komplexne plynofikovaná, vrátane časti Salajka. Odčlenené časti nie. Miestna sieť je tvorená kombináciou STL a NTL plynovodov. Dodávka plynu je uskutočnená z VTL plynovodu DN 150, PN 2,5 MPa Lovinobaňa – Kokava cez RS VTL/STL 1 200 m³/hod umiestnenú v obci Kokava nad Rimavicou. Uvedený stav bude vyhovujúci i pre návrhové obdobie.

Obec bola zásobovaná pitnou vodou z povrchového zdroja Rimavica cez ÚP, ČS a vodojem 2 x 400 m³. Zásobovanie obce v súčasnosti je realizované z ÚV Klenovec cez čerpaciu stanicu v Kokave nad Rimavicou do prerušovacieho vodojemu 1 x 100 m³. Jestv. systém zostane ako záložný. Navrhujeme rekonštrukciu rozvodnej siete.

Miestna časť Salajka má vodovod z vlastného zdroja distribuovaného z rezervoára nad m.č.. Potreba vody pre ostatné miestne časti obce (hlavne v m.č. Drahová a Havrilovo ale aj čiastočne Salajka) je zabezpečovaná z vlastných vodných zdrojov – studní. Väčšina uvedených vodných zdrojov nevyhovuje hygienickým normám. Počas dlhotrvajúcich suchých období hrozí deficit ich výdatnosti. Navrhujeme rozšírenie verejného vodovodu z obce i do všetkých uvedených m.č.

Pre potreby obce je vybudovaná splašková kanalizácia s mechanicko – biologickou ČOV v lokalite pod školou. Navrhujeme modernizáciu ČOV a dobudovanie kanalizácie do ostatnej časti obce (k objektom, ktoré sú odkanalizované do septikov, žump a suchých záchodov). Býv. sklárne mali pre svoje potreby vybudovanú kanalizáciu s ČOV, ktorú navrhujeme jej obnovu.

Splašky z nehnuteľností v miestnych častiach sú odvádzané do žump a suchých záchodov, ktoré vo väčšine prípadov nie sú dokonale izolované. Stav navrhujeme nahradiť skupinovými kanalizáciami s MČOV v Salajke a Drahovej. V odčlenených častiach doplniť vodotesnými žumpami s vývozom na ČOV.

Katastrálnym územím obce preteká vodohospodársky významný vodný tok Rimavica, ktorý je v prietahu zastavaným územím obce upravený a dimenzovaný na Q₁₀₀. Cez to všetko je obec pravidelne zaplavovaná. S ohľadom na prehodené hydrologické údaje navrhujeme zvýšenie ochrannej hrádze v zastavanom území obce.

V obci je vyhovujúca telefónna sieť, ktorá patrí do PO Lučenec a bývalej oblasti UTO Poltár. Prívod do ATÚ Utekáč je riešený ako vzdušný samonosný kábel z ATÚ Kokava nad Rimavicou. Telefónna sieť v sídle je vykonaná kombinovane a to nadzemným a podzemným vedením. V riešenom území prevláda vzdušná MTS.

Nad obcou je vybudovaný vykrývač zabezpečujúci TV a telefónny signál všetkých operátorov. Okrajové časti miestnych rozvodov sú tvorené vzdušným vedením na drevených podperných stĺpoch. Domové prípojky sú realizované obdobne vzdušným vedením. Miestnu sieť je potrebné rozšíriť z pohľadu súčasného stavu aj z hľadiska návrhu.

Navrhujeme zavedenie optických rozvodov.

Komunikačne je obec napojená na širšie územné jednotky osídlenia, výroby a CR prostredníctvom cesty III/2724 so smerom Kokava nad Rimavicou - Lom nad Rimavicou - Čierny Balog. Južne od obce Utekáč sa cesta III. tr. v Kokave nad Rimavicou napája na II/526 - Kriváň-Hnúšťa, ktorá je zaradená do základnej cestnej siete Z 112. Ďalšími sú lesné a poľné účelové komunikácie, turistické a cykloturistické trasy. Výhľadovo navrhujeme tematickú náučnú trasu.

Na železničnú dopravu je obec napojená železničnou traťou č. 162 Lučenec-Poltár-Utekáč s napojením v Lučenci na trať č.160 Košice - Plešivec - Zvolen. V obci má trať č. 162 zriadenú koncovú železničnú stanicu Utekáč a dve vlečky slúžiace na obsluhu býv. sklárskych závodov.

Navrhujeme zlepšenie šírkových a trasových parametrov cesty III.tr. v celom rozsahu k.ú., vybudovanie chodníkov v zastavanom území a parkovísk.

2.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania

Základná koncepcia rozvoja obce a jej k.ú. vychádza z územno – technických, krajinnokoekologických a ekonomických podmienok, demografických ambícií a stratégie ich zhodnotenia do roku 2030. Rešpektuje princípy ochrany a tvorby krajiny a životného prostredia.

Katastr. územie je rozčlenené na tieto priestorové jednotky:

1 – obec – polyfunkčná štruktúra,

2 – miestne časti - Salajka, Drahová, Havrilovo – orientované na bývanie, šport a turizmus,

3 – lazničné osídlenie a lesno – lúčna krajina - Ďurkovka, Dlhá Lúka, Cisársko, Baník, Krahulčovo, Nad Rimava a Jaseninka - orientované na bývanie, agro a turizmus,

4 - záhradkárska osada – samostatný rekreačný celok.

Základná funkčná a prevádzková štruktúra riešeného územia zohľadňuje nasledovné ciele:

- stanoviť výnimočnosť (funkčnú, prevádzkovú a priestorovú) obce v širšom regióne a optimalizovať styčné body v sídelnej a rekreačnej del'be práce s ostatnými obcami a strediskami CR,
- posilniť úlohu rekreačnej obce a križovatky turistických trás a zapojiť živú lazničku krajiny do širšieho aglomerovaného systému CR Kokavská,
- pre výstavbu RD využiť m.č. - prieluky a veľké záhrady,
- na ploche býv. sklárni vymedziť nový priemyselný park,
- výhľadovo lokalizovať nové plochy pre bývanie nadstavbami jestv. bytových domov,
- obnoviť lyžiarske tradície, vymedziť okruhy pre turistiku na lyžiach a cykloturistiku,
- obnoviť komerčný rybolov a poľovníctvo, ako aj tréningovú streľbu,
- pozdĺž Rimavice rozvinúť športovo oddychové priestory,
- rozšíriť škálu turistických ubytovacích zariadení,
- postupne dobudovať zariadenia potrebné pre funkciu východiska do rekreačného zázemia obce,
- zlepšiť šírkové a trasové parametre cesty III.tr.,
- vybudovať chodníky v zastavanom území a medzi m.č.,
- dobudovať v obci a m.č. chýbajúcu technickú infraštruktúru a parkoviská,
- obnoviť a zrekonštruovať pamätihodnosti obce,
- lokalizovať potenciálne plochy pre umiestnenie domova dôchodcov a sociálnych služieb,
- rozvoj včelárstva.

2.6 Návrh funkčného využitia územia obce

Obec

Obec bude plniť dominantnú funkciu obytnú, vybavenostnú, výrobnú, ale aj športovo – spoločenskú, vlastivednú, turistickú a dopravnú. Nové funkčné plochy sú vymedzené v zastavanom území, v závislosti od ich kvality (dopravné sprístupnenie, prítomnosť TI, priestorový kontext a pod.).

Rozvoj bývania je navrhovaný využitím zastavaného územia, resp. jestv. nízkopodlažných BD. Navrhujeme tak formou nadstavby 22 b.j.

Potvrdenú environmentálnu záťaž v bývalom areáli sklárni Clara navrhujeme odstrániť a revitalizovať celý priestor a budovy v ňom prestavať a doplniť pre potreby nového priemyselného parku a potrieb obce – požiarna zbrojnica, záchytné parkovisko, ÚV a pod. Parkovisko navrhujeme prepojiť pešou lávkou s námestím – tržnicou.

Plochy verejnej zelene navrhujeme nad železničnou stanicou - pod bytovkami a pri cintoríne. Navrhujeme integráciu priestoru zvonice, kaplnky a pamätníka do jedného celku. Nad železn. stanicou navrhujeme detské ihrisko a pod ním záchytnú zdrž miestneho potoka.

Potreby nových plôch na pochovávanie zosnulých navrhujeme na cintoríne Salajka. Dôvodom je plné vyťaženie jestvujúceho v obci.

Všetky šopy a garáže v obci navrhujeme na dožitie a asanáciu a nahradenie verejnou zeleňou.

Nedostatok parkovacích miest je navrhovaný novými - pozdĺž jestv. prístupových komunikácií. Navrhujeme ich pri cintorínoch, pod vlekmi a v areáli býv. sklárni - záchytné parkovisko pre potreby obce i priemyselného parku.

Na Klopárove navrhujeme obnovu lyžiarskeho vleku a zjazdoviek.

V lok. pod hrádzou navrhujeme areál kompostoviska, zberného dvora a novej MVE.

Zúžený priestor hlavnej ulice navrhujeme na revitalizáciu – odstránenie nežiaducich prvkov drobnej architektúry a garáží a doplnenie potrebných – lavičky, koše, verejná zeleň.

Miestne časti

Salajka

Cestná zástavba s dominujúcim bývaním - prevažne RD, ale aj strelnicou a MVE je rozvinutá severne od Rimavice. Časť domového fondu sa využíva na chalupárenie.

Navrhujeme výstavbu dvoch RD, obnovenie a rozšírenie strelnice slúžiacej na zhromaždisko CO - pre evakuačné strediská počas vyhlásenia evakuácie obce pri vzniku mimoriadnej udalosti, ďalej realizáciu športovo oddychového areálu – posilňovne, kyslíkové dráhy, cvičisko kynologické a rozšírenie cintorína pre potreby obce. Malú vodnú elektrárňu navrhujeme na zachovanie a doplnenie nevyhnutným vybavením a parkoviskom. Navrhujeme rozvoj chalupárstva. Bývalý vlek a zjazdovku výhľadovo navrhujeme na obnovu.

Drahová

Cestná zástavba s dominujúcim bývaním a prerastená chalupami a záhradnými domčekmi je rozvinutá pozdĺž Rimavice a Hájskeho potoka. Krajine dominuje chovný rybník so zázemím, ktorý navrhujeme zapojiť do nových športovo turistických plôch pozdĺž Rimavice.

Časť domového fondu navrhujeme transformovať na rekr. chalupy. Navrhujeme výstavbu piatich RD, rozšírenie chovu losov vo zvernici a skvalitnenie dopravného prepojenia s rekr. strediskom CR Kokava - Háj.

Havrilovo

Kompaktná zástavba s dominujúcim bývaním a prerastená chalupami a záhradnými domčekmi je rozvinutá severne od Rimavice. Severne v lese je lokalizovaný cintorín. Časť domového fondu navrhujeme transformovať na rekr. chalupy.

Laznícke osídlenie a lesno – lúčna krajina

Voľné, krajinárske osídlenie v Ďurkovke, Dlhej Lúke, Cisárskom, Baníku, Krahulčove, Nad Rimave a Jaseninke navrhujeme na zachovanie a mierny rozvoj – bývanie, drobná agro výroba a individuálna chatová rekreácia.

Záhradkárska osada – navrhujeme na zachovanie bez možnosti rozvoja.

Všetky jednotky CR vrátane obce, m.č.a lazy navrhujeme vzájomne prepojiť turistickými cestami.

2.6.1 Zásady urbanistickej kompozície

Návrh hmotovo – priestorovej štruktúry vychádza z tézy čo najcitlivejšieho zakomponovania nových funkcií do zástavby obce, ako aj krajinného prostredia na novej kvalitatívnej úrovni. Osobitne dôležitým je priestor hlavnej ulice, tj. od stanice po slobodáreň. Tu navrhujeme orientovať výklady obchodov a služieb, vytvárať priestorové uvoľnenia - námestia, dostatočne dimenzované pešie priestranstvá a verejnú zeleň.

Vhodnými objektmi na prezentáciu súčasnej európskej architektúry bude priemyselná zóna v býv. sklárňach. Princípy citlivosti ku krajinnej štruktúre – merítko a materiál budú uplatnené v prestavbe miestnych častí a lazov.

Za účelom skvalitnenia obytných a turistických podmienok je potrebné doplniť územie o prvky drobnej architektúry (zastávky autobusov, lavičky, verejné osvetlenie, odpadkové koše, studničky, altánky, posilňovne a pod.).

2.6.2 Ochrana pamiatok

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR, register nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok („ÚZPF“) nie sú evidované žiadne objekty.

Ako pamätihodnosti obce sú zapísané nasledovné objekty:

- pozostatky historickej sklárne Clara,
- pomník padlých účastníkov SNP z r. 1947, štvorhranný pylón z umelého šedého mramoru vyrastá z podstavca, dekoračným prvkom sú kamenné kvetináče na nízkych stĺpikoch v nárožiach základne. Na čelnej strane pylónu je textová tabuľa, pomník je secesne ladený,
- kaplnka – neogotická Sv. Antona Paduánskeho, postavená okolo roku 1824 (v nej hrobka rodu Kuchynkovcov),
- drevená zvonica,
- kaštieľ.

AÚ SAV eviduje viaceré archeologické lokality a polohy s ojedinelými nálezmi.

Návrh

Do evidencie Pamätihodností obce zahrnúť ďalšie dva pamätníky SNP, zachované drevenice,

kríže a niektoré rannokapitalistické bytové domy, zachovanú historickú sklársku technológiu, ale aj kaplnku Sedembolestnej Panny Márie z roku 1933 v Havrilove, v časti Drahová kaplnku sv. Rodiny z roku 1914, v Salajke Fínske domy a umelecké a duchovné diela – kováč Andreja Líška „Sklár – fúkač“, soška Sv. Vendelína v Drahovej rázcestí, soška Sv. Huberta, patróna poľovníkov v Havrilove, drevený vyrezávaný kríž na Jaseninke v nadmorskej výške 720 m n.m. a vyrezávaná drevená socha Jánošíka v Ďurkovke,

Uvedené stavby a lokality sú v plnom rozsahu integrované do rozvoja obce, t.j. ÚPD ich ponecháva v pôvodnom stave.

2.7 Návrh riešenia bývania, občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou, návrh výroby a rekreácie

Ako podklad slúžili štatistické údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Bytový fond pozostáva z bytov v bytových a rodinných domoch. Má pomerne dobrú kvalitatívnu úroveň. Dominujú 2 – 4 izbové byty a veľkosť 40 – 80 m².

Domov je spolu 216, z toho obývaných 147 a z toho v bytových domoch – 31 sekcií. Dominuje osobné vlastníctvo domov – 113. Na obci je v r. 2018 evidovaných cca 10 neobývaných bj. Ostatné sa využívajú na iné účely.

Stav podľa sčítania v roku 2011:

	Celkový počet bytov	z toho: obývané			neobývané	
		<i>spolu</i>	<i>v tom:</i>		<i>abs. počet</i>	<i>% podiel z celk.počtu</i>
			<i>v RD</i>	<i>%</i>		
<i>obec</i>	568	449	109	24	119	20,9

Kvantitatívne ukazovatele

	Koef. obýv. bytov os./byt			Na 1000 obyv. pripadá bytov		
	2011	2001	1991	2011	2001	1991
<i>obec</i>	2,31	2,53	2,6	432	395	384

Údaje o bývaní

	Trvalo obývané byty		Veľkosť bytu	Neob. byty	
			<i>3 + izby</i>	<i>spolu</i>	<i>nevyčl. rekr. chal.</i>
<i>obec</i>	813	801	67,5 %	115	63

Ukazovatele úrovne bývania

	Trvalo obývané byty vybavené		Na 1 trv. obýv. byt		
	<i>kúp. sprcha</i>	<i>ÚK etáž. kúr</i>	<i>osôb</i>	<i>obyt. miest. 8+m2</i>	<i>m2 obyt. pl.</i>
<i>obec</i>	82,2 %	68,3 %	2,53	1,13	40

Návrh

Nepredpokladá sa potreba vyššieho počtu bytov oproti stavu v roku 2011. Dôvodom je okrem úbytku pracov. príležitostí i postupná zmena bývania v osadách a lazoch na rekreačné chalupy a potreba druhého bývania. Predpokladáme nasledovný celkový úbytok bytového fondu:

- do roku 2022 - na 120 neobývaných bytov,
- do roku 2030 - na 150 evidovaných bytov.

V obci vychádzame z mierneho nárastu počtu obyvateľov na stav z r. 2002 a ustálenou obľožnosťou 2,3 – 2,66 obyv./byt.

Riešenie potreby nových bytov:

rok	2022	2030
potreba nových bytov	15	15

Bilancia územného rozvoja bytového fondu podľa ÚPD:

Stav k roku 2011	449 obývaných
Predpokladaný úbytok k roku 2030	30
Návrh výstavby k roku 2030	40
Spolu v roku 2030	460

Potrebu nových bytových jednotiek saturovať nadstavbami nad terajšími bytovými domami a využitím prieluk pre výstavbu rodinných domov.

Celkovo je navrhovaných 8 parciel pre výstavbu RD v m.č. a 22 bj. v nadstavbách jestv. dvojpodlažných BD v obci. Priestory lazov navrhujeme pre ďalších cca 10 RD.

2.7.2 Predpokladaný rozvoj ekonomických aktivít

A. Poľnohospodárska výroba

Rozvoj poľnohospodárskej výroby je obmedzený štruktúrou PPF. V katastri obci sa nachádza iba 22 ha ornej pôdy a 1 029 ha pasienkov, ktoré sú však nedostatočne obhospodarované a postupne zarastajú. Poľnohospodárska veľkovýroba v súčasnosti neexistuje a zatiaľ nie sú pre ňu predpoklady. Samostatne hospodári iba 6 SHR malovýrobným spôsobom na báze chovu dobytky. Nad

Návrh

Ďalšiu poľnohosp. činnosť v obci nenavrhujeme. Výhľadovo rozvíjať ovčiarstvo, losiu zver, včelárstvo a chov rýb.

B. Lesné hospodárstvo

Lesné pozemky sú súčasťou LHC / LUC / Kokava n. Rimavicou a obhospodarujú ho urbáriaty súkromných vlastníkov a Lesy SR š.p. závod Rimavská Sobota.

V k.ú. obce sa nachádza 1 058 ha lesných pozemkov. Na úseku ťažby a odvozu dreva pracuje 10 živnostníkov.

Návrh

Navrhujeme stabilizáciu na úseku ťažby a odvozu dreva a zachovanie súčasnej výmery lesných pozemkov.

V lokalitách navrhovaných na výstavbu je nutné vyčleniť priestor ochranného pásma 50 m od lesného porastu v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov, v ktorom je zakázaná akákoľvek výstavba aj drobných stavieb, na ktoré nie je potrebné rozhodnutie o umiestnení stavieb.

C. Priemyselná výroba, výrobné a skladové služby

Priemyselná výroba je v obci zastúpená pilou. Celkový počet 10 pracovníkov.

Donedávna sa v obci vyrábalo technicky náročné duté sklo v komplexne vybudovanom výrobnom areáli, ktorého technická infraštruktúra obsluhovala aj centrálnu časť obce (vykurovanie). V r. 1989 poskytovala do 700 prac. miest.

V obci sú rozvinuté niektoré remeselné živnosti ako spracovanie železa, stolárstvo a pod. Obec je sídlom s najväčšou prioritou podpory nových prac. miest. zo strany štátu.

Návrh

Ďalšie výrobné aktivity, ako aj hygienicky nezávadnú priemyselnú výrobu, sklady a remeselné prevádzky navrhujeme orientovať do obcou pripravovaného Priemyselného parku na mieste býv. sklárne. Potenciálom je strojárská výroba, nástrojáreň, lisovanie plast. výrobkov, spracovanie skla, kovov a pod.

D. Komerčné služby a obchod

V obci a k.ú. sú nasledovné komerčné služby:

Služby

v účelových budovách:

- hostinec „Krčma v horách“ – 100 stoličiek. (1+1 pracovník),
- bistro Iskra pri futbalovom štadióne – 20 stoličiek (1pracovník),

v budovách s inou funkciou:

Staničný bufet – 20 stoličiek (1pracovník),

Obchod

v účelových budovách:

CBA potraviny (5pracovníkov),

v budovách s inou funkciou:

- ROSE – obuv, textil (20 m²; 1pracovník),
- Rozličný tovar (20 m², 1pracovník) v Obecnom dome.

Návrh

Rozvoj komerčných služieb navrhujeme v Spoločenskom pavilóne, na prízemí niektorých bytových domov a v polyfunkčných rodinných domoch.

Zvýšené nároky, ktoré vyplynú z predpokladaného rozvoja turistického ruchu, najmä na úseku pohostenia a dopravy navrhujeme lokalizovať na hlavnej ulici a pri zastávkach autobusov v m.č.

2.7.3 Občianske vybavenie

V rámci občianskeho vybavenia sa navrhuje rozvoj jednotlivých zariadení podľa výhľadových potrieb obyvateľov obce, ako aj návštevníkov CR nasledovne:

Školské a predškolské zariadenia

V obci sa nachádza jednotriedna Materská škola o kapacite 21 žiakov. Je lokalizovaná v budove ZŠ a vyhovuje a zamestnáva 2 pracovníkov.

Deväť triedna základná škola je v modernej účelovej budove a využíva je v súč. 52 žiakov. Zamestnáva 12 pracovníkov. Je vybavená multifunkčným ihriskom a školskou jedálňou. Chýbajúcu telocvičňu navrhujeme dobudovať. Vyhovuje výhľadovým potrebám.

Stredné školstvo sa nachádza v okresnom meste. Systém bude vyhovovať i perspektívne.

Kultúra, osвета a cirkev

V budove Obecného domu sa nachádza obecný úrad, spoločenská sála s javiskom - 110 miest a zasadacia miestnosť 30 miest s kuchynkou a hygienickým zariadením. Zamestnáva 8 stálych pracovníkov.

Knižnica sa nachádza v prízemí polyfunkčného bytového domu.

V obci sa nenachádza žiaden kostol. Pre cirkevné účely slúžia tri kaplnky a to v obci a m.č. Havrilovo a Drahová.

Zo strany obce zatiaľ nie sú požiadavky na lokalizáciu kostola. Systém navrhujeme zachovať. V kaštieli navrhujeme polyfunkčné zariadenie – obecné múzeum a domov sociálnych služieb a ubytovacie zariadenie.

Telovýchova a šport

V obci sa nachádzajú tieto zariadenia:

- futbalové ihrisko s minimálnou vybavenosťou,
- multifunkčné ihrisko v areáli ZŠ,
- strelnica v Salajke,
- dve nefunkčné lyžiarske základne – v obci (Nad Rimava a Klopárovo) a v Salajke.

Obec a jej m.č. sú východiskom do okolitej krajiny po turistických trasách, ktoré navrhujeme doplniť o ďalšie. Navrhujeme dokompletizovať futbal. areál o sociálne zázemie a prístupovú komunikáciu s parkoviskom, v areáli ZŠ dobudovať telocvičňu a býv. kult. dom prestavať na fitnes a wellness. Strelnicu v Salajke navrhujeme dobudovať na zhromaždisko CO, zrealizovať tu areál športu a oddychu napojený na areál rybníka. Navrhujeme obnoviť lyžiarsky vlek so zjazdovkou na Klopárovo a výhľadovo v Salajke.

Zdravotníctvo

Po tom, čo bola zastavená činnosť v závodnom zdravotnom stredisku sa v obci nenachádza žiadne zdravotnícke zariadenie. Najbližšie stredisko je v Kokave n/ Rimavicou.

Systém navrhujeme zachovať.

Sociálna starostlivosť

V obci sa nenachádza žiadne zariadenie sociálnej starostlivosti.

Navrhujeme jeho zriadenie v kaštieli - klub dôchodcov, vývarovňa a jedáleň a zariadenie Dom sociálnych služieb (cca 20 lôžok) v ubytovni..

Administratíva

V obci sa nachádzajú 2 účelové budovy pre administráciu:

- obecný úrad,
- administratívna budova býv. sklární.

V Obecnom dome sú tieto funkcie: Obecný úrad - 4 pracoviská a Obradná sieň - 20 miest a viacúčelová sála.

Farské úrady sú mimo obce. Rímsko-katolícky a evanjelický a.v. je v Kokave n/ Rimavicou.

Systém navrhujeme zachovať. Rozvoj navrhujeme v polyfunkčnom využívaní býv. administratívnej budovy sklární na turistickú ubytovňu, výrobné služby a administratívu.

Ostatné

Pošta sa nachádza na prízemí polyfunkčného bytového domu a vyhovuje. Požiarna zbrojnica pre potreby obce nevyhovuje, preto ju navrhujeme nahradiť novou, v areáli býv. sklární.

V k.ú. obce je celkom 6 cintorínov a to v obci Utekáč – kapacitne nevyhovuje a ďalej na Lichom potoku, Salajke, Drahovej, Havrilove a v Ďurkovke.

Obmedzené priestorové možnosti cintorína v obci navrhujeme riešiť rozšírením jestv. v Salajke.

2.7.4 Turizmus, cestovný ruch a rekreácia

Obec je súčasťou rekreačného územného celku – Gemer, II. kategórie a podoblasti – Klenovskej, II. kategórie s disponibilitou pre krátkodobý a strednodobý CR s celoročným využitím regionálneho a nadregionál. významu na báze všetkých druhov turistiky, zimných športov, poľovníctva, rybolovu, chalupárenia, chatárenia, vlastivedy, agroturistiky, priemyselnej turistiky a pod. V súč. prebieha proces postupnej transformácie usadlostí na rekreačné chalupy individuálnej bázy. Obec eviduje 109 neobývaných bytov, z toho 63 objektov slúži na rekreáciu. Služby pre CR sú zatiaľ sporadické. Funkčné členenie je nasledovné:

- Východiskovým bodom do krajinnej oblasti je obec a miestne časti Drahová a Havrilovo,
- Základňami CR regionálneho významu sú:
 - býv. strelnica v Salajke,
 - lyžiarska zjazdovka s vlekmi Nad Rimava,
 - bývalá lyžiarska zjazdovka s vlekmi na Klopárovo a Salajke.
- Záhradkárska osada je regionálneho významu.
- Živá laznička krajina spolu s miestnymi časťami je zostávajúci priestor k.ú vhodný pre individuálny alebo organizovaný CR, regionálneho a nadregionálneho významu.

Potenciál jednotiek CR:

Obec Utekáč - disponuje železničnou stanicou a autobusovou zastávkou, občianskym vybavením, dostatočnými športovými plochami, kultúrnymi pamiatkami spojenými s tradíciou výroby skla. V polyfunkčnej budove Clara navrhujeme turist. ubytovňu s kap. 20 lôžok.

Strelnica a rybník – príjemné krajinné prostredie s obnovou strelnice, môže profitovať na komerčnej báze. Navrhujeme využitie voľnej plochy pre verejný areál športu a oddychu.

Základňa CR Nad Rimava – jednoduché podmienky pre zjazdové lyžovanie, tvorí bezprostredné chalupárske, turistické a lyžiarske zázemie Utekáča. Navrhujeme predĺženia existujúcich vlekov až na 1 000 m s umelým osvetlením s cieľom vzniku prímestského rekreačného areálu so širším významom pre celú oblasť, ktorý čiastočne odľahčí ekologicky aj rekreačne preťaženú oblasť Kokava-Háj.

Základne CR Klopárovo a Salajka – mali jednoduché podmienky pre zjazdové lyžovanie – karabínkové vleky. Navrhujeme obnovenie lyžiarskej tradície a predĺženie vlekov, resp. ich

vybudovanie, vr. bežeckých tratí.

Záhradkárska osada – krajinársky je umiestnená veľmi exkluzívne, avšak jej dopravné sprístupnenie je komplikované. Plocha je 1,58 ha a počet parciel 36. Navrhujeme jej stabilizáciu bez možnosti rozvoja.

Rastúci záujem o rekreáciu je navrhujeme uspokojovať zmenou opúšťaných laznických osídlení pre účely chalupníckej rekreácie.

Denná rekreácia občanov obce je uskutočňovaná na športovo – rekreačných plochách obce – ihriska, chatová osada a pod.

Víkendová rekreácia sa uskutočňuje v rekreačnom zázemí obce a v južných častiach okresu Lučenec.

Štruktúra lôžkových a stoličkových kapacít a návštevnosti

	<i>Utekáč</i>	<i>Salajka</i>	<i>Nad Rimava</i>	<i>Záhr. osada</i>	<i>miestne časti + živá laznická krajina</i>	<i>spolu</i>
<i>hotelové ubytovanie</i>	0	0	0	0	0	0
<i>penzióny</i>	0	0	0	0	0	0
<i>ubytovne</i>	0/20	0	0	0	0	0/20
<i>ubyt. na súkromí</i>	0/20	0/10	10/20	0	10/50	20/100
<i>Rekreačné a záhr. chaty (lôžka)</i>	0	2(4)	0	30(60) (36 parciel)	14(28)	46(92)
<i>chalupy (lôžka)</i>	0	0/2(8)	10(40)/ 12(48)	0	63(252)/ 90(360)	75(292)/ 104(416)
<i>lôžka spolu</i>	<i>0/40</i>	<i>4/18</i>	<i>50/68</i>	<i>60</i>	<i>290/410</i>	<i>404/536</i>
<i>reštaurácie</i>	80	0	0	0	0	80
<i>bufety</i>	40	8	0	0	5	53
<i>vinárne, bar</i>	0	0	0	0	0	0
<i>kaviarne</i>	0/10	0	0	0	0/20	0/30
<i>pohostin.</i>	80	0	5	0	0/10	85/95
<i>stoličky spolu</i>	<i>200/210</i>	<i>8</i>	<i>5</i>	<i>0</i>	<i>5/35</i>	<i>218/258</i>
<i>optim. denná návštevn. (z toho pasanti)/ návrh</i>	<i>50/ 100(60)</i>	<i>20(16)/ 50(36)</i>	<i>100(50)/ 150(82)</i>	<i>60/60</i>	<i>350(60)/ 500(90)</i>	<i>580(126)/ 860(268)</i>

Návrh

Z uvedeného vyplýva disponibilita obce a jej k.ú. pre širokú škálu aktivít. Rozvoj turizmu a CR je navrhovaný využitím a rozšírením jestvujúcich areálov.

ÚPD navrhuje pospájať jestv. zariadenia a rekr. lokality do aglomerovaného rekreačného priestoru Kokavsko a to turistickými cestami a deľbou činností. Navrhujeme:

- obnovenie lyžiarskych tradícií v obci a Nad Rimava s vymedzením bežeckých okruhov pre turistiku na lyžiach a cykloturistiku,
- rozvíjať komerčný rybolov a poľovníctvo, ako aj cvičnú strelbu na strelnici,
- vytvorenie športovo oddychovej zóny pozdĺž Rimavice,
- využitie jestv. chalúp na ubytovanie a zriadenie rodinných penziónov,
- uchovať záhradkarenie a včelárstvo,
- rozvíjať chalupárstvo – predpoklad nárastu na 90-100 chalúp.

Predpokladáme nárast optimálnej dennej návštevnosti v leto / zima na cca 900/300 osôb, z toho pasantskej v priemere na cca 300/100 osôb.

2.7.5 Ekonomické aktivity

Štruktúra a kapacita ekonomických aktivít je úmerná potenciálu obce. Rozvoj ekonomiky obce bude vychádzať z týchto prognóz:

- v lesnom hospodárstve uvažovať so stabilizáciou výroby,
- rozvinúť drobnú remeselnú výrobu vo vlastnej obci na báze doplnkovej výroby a služieb,
- priemyselnú výrobu rozvinúť v býv. areáli sklární,
- rozvíjať služby pre cestovný ruch a turizmus na báze miestnych daností s dôrazom na chalupárenie.

2.7.6 Prvé poradie výstavby, prestavby, rekonštrukcie a zmeny funkčného využitia

Výstavba, prestavba a rekonštrukcia obce a k.ú. je etapizovateľná.

2.8 Vymedzenie zastavaného územia obce

Navrhovaná hranica zastavaného územia obce podľa § 139a Stav. zákona je odvodená od hranice súčasne zastavaného územia k 1.1.1990 a je rozšírená o jestvujúce a navrhované plochy bývania, športu, občianskeho vybavenia, rekreácie, CR, dopravy a infraštruktúry.

V obci nie je rozšírená.

V m.č. Salajka - okraj jestv. RD, rekr. záhrad a navrhovaných RD a OV.

V m.č. Drahová - okraj jestv. RD, OV, cintorína, rekr. záhrad a navrhovaných RD.

V m.č. Havrilovo - okraj jestv. RD a cintorína.

2.9 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov

2.9.1 Ochranné pásma

- cesta III. triedy – 20 m od osi vozovky mimo obce ohraničenej dopravnou značkou označujúcou jej začiatok a koniec,
- miestne komunikácie I. a II. triedy - 15 metrov od osi vozovky; mimo zastavané územie a územie určené k súvislému zastavaniu - 20 m od osi vozovky,
- zdroje pitnej vody pre skupinové vodovody – OP I° (oplotenie okolo studní) a OP II°,
- lesné pozemky – 50 m od okraja porastu,
- ČOV – 50 m od oplotenia,
- cintorín – 50 m od okraja hrobového miesta.

2.9.2 Ochranné pásma zariadení technickej infraštruktúry

Pre výkon správy vodného toku a vodných stavieb, alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (tými sú v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie) – zákon č. 3034/2016 Z.z. o vodách:

- 5 m široký nezastavaný manipulačný pás pozdĺž drobných vodných tokov,
- 10 m pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku Rimavica,
- ďalej zdrojov pitnej vody, ako aj ostatných vodohospod. zariadení v zmysle zák. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a v zmysle vydaných rozhodnutí pre ochranné pásma,

Verejné vodovody a kanalizácie, zdroje pitnej vody, ako aj ostatné vodohospod. zariadenia (v zmysle

zák. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach):

- 1,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm vrátane,
- 2,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm,
- 6 m - skupinový vodovod.

Ochranné pásma (v zmysle zákona o energetike č.251/2012 Z.z.) na ochranu elektro energetických zariadení

- 10 m pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane, v lesných priesekoch 7 m,
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 1 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu,
- v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané zriaďovať stavby a konštrukcie, pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m.

Ochranné pásma (v zmysle zákona o energetike č.251/2012 Z.z.) na ochranu plynárenských zariadení

- 4 m pre plynovody a plynovodné prípojky o menovitej svetlosti do 200 mm,
- 8 m pre technologické objekty (regulačné stanice, armatúrne uzly, zariadenia protikoróznej ochrany, telekomunikačné zariadenia, zásobníky a sklady Propán-butánu a pod.).

Bezpečnostné pásma (v zmysle zákona o energetike č.251/2012 Z.z.) na zamedzenie alebo zmiernenie účinkov prípadných porúch alebo havárií (viď grafická časť)

- 10 m pri strednotlak. plynovodoch a prípojkách na voľnom priestranstve a v nezastavanom území.

2.9.3 Chránené územia – funkčné obmedzenie využitia v zmysle príslušných zákonných ustanovení

- Chránená vodohospodárska oblasť Horného Ipľa, Rimavice a Slatiny – väčšia časť k.ú.,
- chránené poľnohospod. pôdy – 5 – 9 skupina BPEJ,
- stredné radónové riziko – v celom k.ú. - môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia,
- byty a predškolské zariadenia – príslušná izofóna ekvivalentnej hladiny hluku od ciest a diaľnice je 40-60 dB(A), ktorá zabezpečuje akustický komfort podľa Vyhl. MZ SR č. 549/2007 Z.z.,
- ostatná príroda – celé územie leží v 1.st. ochrany podľa Zákona o ochrane prírody.

2.10 Návrh na riešenie záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, geologických zosuvov a ochrany pred povodňami

Obec je zatriedená do IV. kategórie ukrytia obyvateľov v úkrytoch budovaných svojpomocne. Za týmto účelom bola prevedená analýza stavebno-technického stavu budov a identifikovanie suterénnych priestorov. Samostatná doložka CO v rozsahu ukrytia obyvateľov pred radiačným žiarením bude spracovaná mimo ÚPD po dohode s OÚ – OKR Poltár. Pre zabezpečenie ochrany obyvateľstva, zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti je potrebné riadiť sa na území obce pri investičnej výstavbe týmito požiadavkami:

- zákonom NR SR č.42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov,
- vyhláškou MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany a ďalších vyhlášok vyplývajúcich zo zák. NRSR č.42/1994 Z.z.,
- riešiť zlepšenie priepustnosti komunikačného systému najmä miestnych komunikácií tak, aby bol po nich možný aj pohyb ťažkých mechanizmov v prípade mimoriadnych udalostí.

V Salajke navrhujeme v zmysle zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 15 v pôsobnosti obce Utekáč využívať bývalú strelnicu ako zhromažďovací priestor pre evakuačné strediská počas vyhlásenia evakuácie obce, pri vzniku mimoriadnej udalosti. Spôsob evakuácie a zhromažďovania obyvateľstva je presne uvedený v dokumentácii civilnej ochrany obce. Obec bude túto parcelu využívať i na športové aktivity ako strelnicu pre ručné zbrane v zmysle zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a streľbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Protipožiarna ochrana je spadá pod OHaZZ Polár. Najbližšia PS je v Kokave n/Rimavicou. V obci je dobrovoľný hasičský zbor s hasičskou zbrojnicou.

MOS SR nemá v k. ú. obce požiadavky na ÚPD.

Ochrana pred povodňami je riešená zástavbou mimo inundované územia. Pozdĺž potokov je

nevyhnutné zachovať ochranný pás pre obnovenie a doplnenie brehovej vegetácie. V prípade záujmu o výstavby v blízkosti tokov je potrebné dokladovať hladinu Q100 ročnej veľkej vody dotknutého toku a následne zástavbu umiestniť mimo inundačné územie. Nad žel. stanicou navrhujeme ochrannú hrádzu na veľkú vodu.

2.11 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení

V katastri obce sa nenachádza žiadne chránené územie prírody. V zmysle NECONET sa územie nachádza na južnom okraji západokarpatského biosferického jadrového územia. Vyskytujú sa v ňom a zasahujú doň územia rozvoja prírodných prvkov potenciálneho jadrového územia a s funkciou štruktúrneho prvku ekologického koridoru, ktoré sú poprepájané terestrickými ekolog. koridormi národného významu.

V území boli vyčlenené nasledovné genofondové lokality flóry, fauny a významné biotopy (v zmysle metodiky KEP jednotky s kódmi 1., 2. a 3.):

1. Rimavica. Prírodzene tečúci potok s početnými prítokmi, lokálne s dobre vyvinutými brehovými porastami, ktoré miestami splývajú s okolitými lesnými porastami, lokálne s malými plochami nivných mokradí, porastených hodnotnou mokradňou vegetáciou. V miestnych častiach obce je alúvium lokálne využívané ako extenzívna orná pôda, no temer vždy v komplexe s prírodnými trávnyimi spoločenstvami. Lesné prítoky najmä v hornej časti toku majú zväčša kamenité až balvanité priame koryto, sú bez brehových porastov a charakt. vegetácia je vyvinutá len v oblastiach depresíí a pramenísk.

2. Beracka. Komplex prírodných jedľovo-bukových lesov na pravej strane doliny Rimavice. Väčšia časť porastov má prírodný charakter, je dobre diverzifikovaná, rôznorodá, v podrade sa vyskytujú prírodné spoločenstvá, priestor je biotopom mnohých vzácných druhov živočíchov. Zmenené, prevažne smrekové lesy sa vyskytujú len v dostupných častiach na začiatku údolia a aj tie sú pomerne pestré vďaka prímеси prírodných drevín.

3. Na chotári – Hľbok – Havrilovo. Rozsiahly komplex lesov rôznorodého charakteru, prevažne bučín a jedľobučín, ktoré sú lokálne premenené na neprírodné monokultúry smreka a smrekovca. V oblasti je množstvo plôch bývalého osídlenia a banských diel, ktoré sú však zväčša zarastené prírodnou sukcesiou drevín a majú charakter štádia prírodného lesa.

4. Trhanov vršok. Komplex lesných, pasienkových a lúčnych spoločenstiev s charakterist. krajinár. štruktúrami a bohatými formáciami mimolesnej drevinovej zelene okolo rovnomennej kóty.

5. Hájsky potok. Pravostranný prítok Rimavice s prameniskami v závere rovnomennej doliny a doline Jaseňovec má charakter prírodného lesného toku s málo meandrujúcim korytom a chudobnými, zväčša hlúčikovými brehovými porastami a hodnotnými rastlinnými spoločenstvami v úzkej nive toku, v dolnej časti v poľnohospodárskej krajine koryto bohato meandruje a v nive sú vyvinuté charakteristické mokradňé spoločenstvá s výskytom vzácných druhov rastlín.

6. Drahová. Fragment pôvodných prírodných pasienkových spoločenstiev na extrémnejšom reliéfe s výskytom teplomilných prvkov flóry, bohatými štruktúrami mimolesnej drevinovej zelene a zachovaným tradičným spôsobom hospodárenia extenzívnym pasením.

7. Grôň – Nad Rimavou. Lesné porasty prírodného charakteru so zvýšeným zastúpením smreka, v minulosti na viacerých miestach rozpracované ťažbovými zásahmi, s rozsiahlymi plochami prírodzenej vegetácie podradu.

8. Cisárska hoľa – Nad Utekáčom. Rozsiahly komplex pasienkových a lúčnych spoločenstiev s tradičným lazníckym osídlením, charakteristickými krajinárskymi štruktúrami a bohatstvom štruktúr mimolesnej zelene vrátane roztrúsených lesných porastov. V priestore je aj mnoho plôch prameniskovej a mokradňej vegetácie. Rozsiahly priestor je možné diferencovať na jednotlivé typy biotopov, ale ich komplex predstavuje rozsiahlu zachovalú krajinu, lokálne narušenú novými výstavbami, hospodárskymi prvkami, ktoré však výraznejšie nezasahujú do zachovalého krajinného rázu a biodiverzity krajinného segmentu.

V zmysle § 3 ods. 1 zákona je každý povinný chrániť prírodu a krajinu pred ohrožovaním, poškodením a ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky na účel ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného prostredia a vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability. Podľa ods. 2 významný krajinný prvok (čo sú v podstate všetky vymedzené biotopy v území) možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo

k ohrozeniu alebo oslabeniu jeho ekostabilizačnej funkcie.

Pre zachovanie, udržiavanie a zvýšenie drevinovej vegetácie v obci treba spracovať samostatný generel. Zeleň v obci je obnovovaná a vytváraná živelne, bez potrebného odborného zázemia. Vzhľadom na bezprostrednú blízkosť hospodárskeho dvora treba hlavnú pozornosť venovať návrhu a realizácii izolačnej zelene okolo a v areáli tohto objektu. Pri ostatných typoch vegetácie je potrebné zabezpečiť ich bežné využívanie, obhospodarovanie a udržiavanie, čím sa zabezpečí zamedzenie zaburinenia plôch a rozširovanie nepôvodných inváznych druhov v prirodzených spoločenstvách v okolitej krajine.

2.12 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia

2.12.1 Dopravný systém obce

A. Širšie dopravné vzťahy

Širšie dopravné nadväznosti

Zastavaným územím obce Utekáč je vedená trasa cesty III/2724 so smerom Kokava nad Rimavicou - Lom nad Rimavicou - Čierny Balog. Južne od obce sa cesta v Kokave nad Rimavicou napája na cestu II/526 - Kriváň-Hnúšťa, ktorá je zaradená do základnej cestnej siete Z 112. Severo-západne sa ceste III/2724 napája na cestu II/529 so smerom Brezno – Hriňová.

V obci cesta plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B3. V zastavanom obce je táto komunikácia líniovou dopravnou závadou, nakoľko je vybudovaná nepostačujúcich parametrov širkového usporiadania pre funkciu zbernej komunikácie MZ 6,0/50. Šírka vozovky je cca 5,0 m s jednostranným peším chodníkom v úseku železničná stanica - námestie.

Na ceste III/2724 sú známe údaje o intenzite dopravy z Celoštátneho profilového sčítania z roku 2015. Ide o sčítací úsek č. 93720 s údajmi záťaže jednotlivých druhov dopravy v sčítacom profile v skutočných vozidlách / 24 hod . Výpočet intenzity dopravy pre rok 2015 bol prevedený pomocou koeficientov nárastu dopravy v skladbe dopravného prúdu pre cesty III. triedy, podľa TP 07/2013 Prognózovanie výhľadových intenzít na cestnej sieti do roku 2015. Pre VÚC Banská Bystrica koef. rastu pre rok 2030:

pre cesty III. triedy: ľahké vozidlá - 1,27; ťažké vozidlá - 1,25;

Sčítací úsek cesty	rok	skutočné vozidlá / 24 hod				%nákl. aut.
		nákl. aut.	osobné aut.	motocy kle	vozidlá spolu	
III/2724, 93720, Utekáč	2010	123	540	4	667	18,4%
	2015	78	614	7	699	11,2%
	2030	98	780	9	887	11,1%

kategóriu MO 6,0/40,

- v ostatných miestnych častiach je zástavba dopravne sprístupnená priamo z cesty III. triedy a nie je vybudovaná sieť obslužných komunikácií.

Železničná doprava

Na železničnú dopravu je zastavané územie obce Utekáč napojené traťou č. 162 Lučenec – Poltár - Utekáč a späť s napojením v Lučenci na trať č.160 Košice - Plešivec - Zvolen. Trať č. 162 má zriadenú koncovú železničnú stanicu v obci Utekáč. Dve vlečky slúžili na obsluhu býv. sklární. Za priemerný pracovný deň prichádza na železničnú stanicu 7 súprav motorových vlakov. Na trati č.162 boli v januári 2003 prijaté opatrenia na obmedzenia osobných vlakov. Ide o tri spoje z toho sú dve obmedzenia a jedno zrušenie spoja.

Návrh

- pre navrhované ponukové plochy ľahkej priemyselnej výroby skladov a výrobných služieb navrhujeme, aby bola spracovaná štúdia územia s definovaním základnej komunikačnej siete rozdelenia ponukových plôch s tým že bude možné obnoviť a využívať zavlečkovanie areálu s napojením na žel trať č. 162,
- využívanie vlečiek a preprava tovarov železnicou je dôležité aj z dôvodu tesnej obostavanosti cesty III/2724, ktorá nie je kapacitne vyhovujúca pre zvyšovanie intenzity dopravy, bez možnosti riešenia protihlukových opatrení.

Charakteristika a návrh pešej a cyklistickej dopravy

V zastavanom území obce Utekáč je pozdĺž cesty III/2724 vybudovaný úsek dláždeného jednostranného chodníka v úseku od železničnej stanice po námestie a k bytovým domom situovaným severne od námestia. V ostatnej časti zastavaného územia obce Utekáč a miestnych častí pešie chodníky nie sú zrealizované. Na tento účel sú využívané komunikácie a pridružený uličný priestor.

V riešenom území sú tieto značené turistické trasy:

Modrá turistická značka so smerom – žel. stanica Utekáč, kaplnka Drahová, Havrilovo, Cisárska hoľa, Javorina, Železná brána, Tri chotáre s napojením na červenú značku,

Červená turistická značka so smerom – rázcestie Drahová, pozdĺž Hájskeho potoka, Drahová vrchol, Prašivá,

Žltá turistická značka so smerom – Salajka, Cisárske sedlo, Ráztočné

Samostatné cyklistické chodníky, ani vyznačené cyklotrasy sa v katastrálnom území obce nenachádzajú. V obci sú značené len cykloturistické trasy s prepojením na Klenovec, následne sa pripájajú na Tri chotáre a Drábsko, ďalšia vedie na lyžiarske stredisko Lúka – Háj a táto sa následne napája až po Lom nad Rimavicou.

Návrh

- pozdĺž cesty III/2724 – navrhujeme v zastavanom území obce a jej miestnych častí vybudovať min. jednostranne chodníky pre peších šírky 2,0 m. V stiesnených pomeroch uličného priestoru obce Utekáč navrhujeme chodník navrhovať min. šírky 1,5 m v zmysle STN 73 6110,
- v lokalitách sústredenej zástavby bytových domov navrhujeme pozdĺž siete obslužných komunikácií vybudovať min. jednostranne chodníky pre peších s napojením na navrhované chodníky pozdĺž cesty III. triedy,
- pre rozsiahly priestor pri železničnej stanici v nadväznosti na cestu III/2724 navrhujeme členiť komplexne - oddeliť peších priestranstiev od statickej a dynamickej dopravy.

Osobná hromadná doprava súčasny stav a návrh

Obec je obsluhovaná tromi linkami pravidelnej prímestskej dopravy SAD, so zastávkami: Utekáč- žel. stanica a námestie, Salajka, Gizuľa, Kaplnka, Drahová rázc., Havrilovo, Ďurkova, Dlhá Lúka. Zastávky nie sú vybavené samostatnými pruhmi pre zastavovanie autobusov mimo vozovku cesty III/2724.

počet spojov tam/späť

606425 so smerom Lučenec-Poltár-Kokava nad Rim.-Utekáč-Ďubákovo-Látky 3/3

607401 so smerom Kokava nad Rimavicou-Brezno_Banská Bystrica 2/2

609444 so smerom Hnúšť'a-Rimavská Baňa-Kokava nad Rimavicou-Lom/Rim 9/8.

Za priemerný pracovný deň je obec obsluhovaná 27 spojmi v oboch smeroch

Návrh

- zastávka v obci Utekáč situovaná k železničnej stanici je jednostranne vybavená nevyhovujúcim prístreškom pre cestujúcich. Zastávka v smere jazdy na Salajku je vybavená označníkom. Na zastávke žel. stanica navrhujeme obojstranne osadiť prístrešky pre cestujúcich a na zastávke v smere jazdy na Salajku navrhujeme zrealizovať zastavovací pruh pre spoje SAD v zmysle parametrov STN 73 6425,
- zastávka s označením námestie má v smere jazdy osadený prístrešok pre cestujúcich bez samostatného zaraďovacieho pruhu a bez čakacieho pre cestujúcich. Situovanie zastávok námestie ponechávame v dnešnej polohe. Na zastávke v smere jazdy na Salajku navrhujeme zrealizovať samostatný zastavovací pruh s parametrami v zmysle STN 73 6425 a na zastávke navrhujeme zrealizovať čakací priestor pre cestujúcich pri osadenom prístrešku,
- v miestnej časti Salajka navrhujeme zriadiť obojstranne na zastávke samostatný zaraďovací a čakacie plochy pre cestujúcich a jednostranne existujúci osadený plechový prístrešok pre cestujúcich navrhujeme vymeniť,
- v miestnej časti Drahová sú zriadené zastávky:
 - Drahová rázcestie, soška sv. Vendelína – na zastávke pri kaplnke na ceste III/2724 je jednostranne osadený označník a drevený prístrešok s lavičkami. Na rázcestí je do smeru obslužná komunikácia Drahová vybudovaný murovaný prístrešok pre cestujúcich.
- v miestnej časti Havrilovo je obojstranná zastávka SAD, na ktorej je v smere jazdy na Dráhovú osadený plechový prístrešok pre cestujúcich a v opačnom smere je osadený označovník. Na zastávke nie sú zrealizované samostatné zaraďovacie pruhy, ani čakacie priestory pre cestujúcich. Navrhujeme zrealizovať samostatné zastavovacie pruhy pre zastavovanie autobusov mimo jazdné pruhy vozovky komunikácie,
- situovanie autobusových zastávok SAD je vyhovujúce aj pre návrhové obdobie, nakoľko pešia dostupnosť na zastávky nepresahuje vzdialenosť 500m, čo je v súlade s STN 73 6110.

Statická doprava stav a návrh

V obci je zriadená rozsiahla asfaltová spevnená plocha, bez vyznačenia systému parkovania pri železničnej stanici. Parkovanie je v centrálnej polohe obce, kde je sústredená občianska vybavenosť.

Iné parkovacie plochy pre potreby občianskej vybavenosti a rekreácie nie sú zriadené, vozidlá parkujú pozdĺž ciest a na plochách zelene uličného priestoru.

Obyvatelia bývajúcí v rodinnej zástavbe si stavajú garážové státa podľa potreby na vlastných pozemkoch. Garážové a odstavné stojiská v súvislej radovej zástavbe rodinných domov postavených v tesnej blízkosti cesty III/2724 si riešia parkovanie v zadných polohách parciel.

Návrh

Nároky na statickú dopravu boli vypočítané v zmysle STN 73 6110, podľa platnej zmeny ukazovateľov Z2 - podľa tab. č.21, kde sú stanovené základné ukazovatele pre príslušnú účelovú jednotku podľa druhu a funkčného využitia objektu, pre stupeň automobilizácie 1:2,5.

Podľa vyhlášky č.532/2002 Z.z. je potrebné z navrhovaného počtu parkovacích miest vyčleniť cca 4% pre osoby s obmedzenou možnosťou pohybu.

Potreby statickej dopravy na území obce je potrebné rozdeliť do týchto skupín:

A. parkovanie pre občiansku vybavenosť

B. parkovacie a garážové státa pre obyvateľov bývajúcich v bytových domoch

A. parkovanie pre navrhovanú občiansku vybavenosť

Potreba kapacít pre potreby občianskej vybavenosti je zostavená v tabuľke s použitím redukčných koeficientov „k“ – ide o súčinitele vplyvu stupňa automobilizácie, veľkosti obce ako aj vplyvu dĺžky dopravnej práce:

Druh		1. park.m./	potreba
č. vo výkrese / vybavenosť	účelová jednotka	účel. jednotka	park.stojisk
Utekáč			
10 potraviny	160 m ²	20 m ² /1 státie	8 stojísk
16 rozličný tovar	40 m ² čistá už pl.	20 m ² /1 státie	2 stojiská
17 obecný úrad, kult. stredisko	100 stoličiek	4 stol/1 státie	25 stojísk

19 administratívna budova	600 m ² čistá adm.pl.	25 m ² /1 státie	24 stojísk
14 múzeum a klub	10 stoličiek	4 stol./1 stojisko	2 stojiská
22 fitness, wellness	20 návštevníkov	4 návšt./1 státie	5 stojísk
21 dom sociálnych služieb	20 lôžok	4 lôž./1 státie	5 stojísk
1 Futbalové ihrisko	300 návštevníkov	20 návšt./1 stojisko	15 stojísk
6 cintoríny	3 600 m ²	500 m ² /1 stojisko	7 stojísk
parkovisko pre lyžiarsky vlek			18 stojísk

Salajka

28 strelnica + šport	20 + 120 návštevníkov	4 návšt./1 stojisko	20+20 stojísk
6 cintorín	3 300 m ²	500 m ² /1 stojisko	10 stojísk

Drahová

6 cintorín			5 stojísk
28' rybník			5 stojísk
38 zvernica			5 stojísk

Havrilovo – cintorín

5 stojísk

Ďurkovka - cintorín

5 stojísk

Pri návrhu nových objektov občianskej vybavenosti, podnikateľských aktivít, či pri zmene funkčného využitia už existujúcich objektov požadujeme zabezpečenie potrieb statickej dopravy v zmysle ukazovateľov STN 73 6110/Z2 na vlastnom pozemku. Takto sa zabráni parkovaniu vozidiel na verejných komunikáciách.

B. parkovacie a garážové státi pre obyvateľov bývajúcich v bytových domoch

V zmysle ukazovateľov STN 73 6110 a platnej zmeny Z2 je potrebné pri stupni automobilizácie 1:3,5 zabezpečiť pre bytové domy odstavné parkovacie alebo garážové státi podľa jednotkových ukazovateľov vyplývajúcich z čistej podlažnej plochy bytu.

Návrh a bilancia existujúcich odstavných parkovacích stojísk pre bytové domy:

pod ZŠ – 3 bytové domy, 132 b.j.

existujúce	54 odstavných stojísk, 11+8 garáží (časť návrh na dožitie)
navrhované	78 odstavných stojísk

nad stanicou - 4 bytové domy, 58 + 10 b.j. (návrh na nadstavbu)

existujúce	23 garáží (návrh na dožitie)
navrh	68 odstavných stojísk

pri vstupe do obce - 2 bytové domy, 19 b.j.

existujúce	0
navrh	38 odstavných stojísk – budú slúžiť aj pre BD Námestie

Námestie – 4 bytové domy, 26 b.j.

existujúce	13 odst. stojísk, 4 garáže (návrh na dožitie)
navrh	13 odstavných stojísk navrhujeme za BD pri vstupe do obce

pri CBA – 3 + 2 bytové domy, 42 + 12 b.j.

existujúce	15 garáží (návrh na dožitie)
navrh	54 odstavných stojísk

pri ubytovni - 4 bytové domy, 36 b.j.

existujúce	12 + 3 garážové rady (návrh na dožitie)
navrh	42 odstavných stojísk

m.č. Salajka – 2 bytové domy, 8 b.j.

existujúce	6 garáží
navrh	10 odstavných stojísk.

Celkom je v obci pre bytovú zástavbu zrealizovaných 54 parkovacích stojísk a 64 garáží, ktoré sú navrhované na dožitie. Navrhovaných je 290 parkovacích stojísk. Navrhujeme:

- pre vhodnosť umiestnenia voľných parkovacích státí v existujúcej zástavbe bytových domov je potrebné spracovať komplexné vyriešenie priestoru okolia bytových domov a radových rodinných domov – parkovanie na teréne, garážovanie, komunikácie, plochy zelene a oddychu s návrhom odstránenia existujúcich neestetických, drevených, plechových garáží a prístreškov,

- pre potreby obyvateľov bývajúcich v rodinnej zástavbe nie sú navrhované parkovacie a odstavné stojiská; tie sú stavané na pozemkoch rodinných domov. V zmysle STN 73 6110/Z1 je potrebné zabezpečiť na každom pozemku pre rodinný dom 2 státia.

Ochranné pásma a hluk od dopravy

Základné cestné ochranné pásmo pre cesty III. triedy je 20 m od osi komunikácie v extravilánových úsekoch, podľa vyhlášky FMD č.35 z roku 1984. V zmysle zákona 164/1996 Z.z. o dráhach je ochranné pásmo pri celoštátnej a regionálnej dráhe 60 m od osi krajnej koľaje.

Hlavným líniovým zdrojom hluku pre zastavané územie obce Utekáč je prieťah cesty III. triedy. Pokles intenzity železničnej dopravy vzhľadom na prijaté obmedzenia spôsobil zníženie jej hlučnosti.

Východiskovým podkladom pre výpočet hluku je intenzita dopravy zo sčítania dopravy stav k roku 2015 s výpočtom intenzity dopravy pre návrhový rok 2030 podľa rastových koeficientov dopravy, zloženie dopravného prúdu a sklonové pomery nivelety komunikácie. Výpočet hluku bol prevedený v miere podrobnosti pre ÚPN-Z. Výpočet predstavuje hladinu hluku bez redukcií odrazov, pevných prekážok a pod.

Výpočet hluku od automobilovej dopravy pre rok 2030 :

špičková hodinová intenzita (n)	52 skutočných vozidiel / hod
% - tuálny podiel nákladnej dopravy	11,1%
Faktory	F1 = 1,54, F2 = 1,22, F3 = 1,0
veličina X	98

Zákl. ekvivalen. hladina hluku vo vzdialenosti 7,5 m od osi komunikácie $L(Aeq) = 59,9\text{dB(A)}$.

Pre obytné útvary stanovuje vyhláška MZ SSR č. 549/2007 Zb. najvyššie prípustnú hodnotu ekvivalentnej hladiny hluku vo vonkajšom priestore pozdĺž základnej komunikačnej siete max. 60 dB(A). Táto hodnota hluku podľa výpočtu bude v návrhovom období dosiahnutá vo vzdialenosti 7,5m od cesty III. triedy. Hlukom sú už v súčasnosti zasahované bytové domy, ktoré sú vybudované v tesnej blízkosti komunikácie cesty III. triedy s orientáciou okien z miestností priamo na ulicu. Takto situované bytové domy navrhujeme postupne prestavať na polyfunkčné využitie s orientáciou bývania do vnútrodvorových priestorov.

2.12.2 Energetika a telekomunikácie

A. Energetika a energetické zariadenia

Obec Utekáč je zásobovaná elektrickou energiou z primárneho 22 kV vzdušného vedenia č. 310 z ES 110/22 kV Hnúšť'a. Napájanie samotného sídla je realizované 22 kV vzdušnými prípojkami prostredníctvom šiestich 22/0,4 kV trafostaníc, zásobujúcich súčasnú bytovú zástavbu, občiansku vybavenosť a býv. priemysel. Počet veľkoodberateľov el. energie v obci je 6 a maloodberateľov(vr. podnikateľských subjektov) bolo 1 129.

Trafostanice:

Označenie	Výkon (kVA)	Názov TS
T1	160	Žel. stanica
T2	400	Pri OcÚ
T3	160	Horný koniec
T4	2x630	Clara - býv. skláreň
T5	160	Salajka
T6	250	Dolný koniec
T7	160	Miestna časť Drahová
T8	160	Miestna časť Havrilovo
<i>Spolu</i>	<i>2710</i>	

Dodávka elektrickej energie pre jednotlivých odberateľov v obci je vykonávaná verejným NN vzdušným rozvodom na betónových a v menšej miere aj drevených stožiaroch v blízkosti verejných komunikácií. Vedenie tvorí zokruhovanú sieť s výbežkami pre vzdialenejšie lokality obce. Sieť je potrebné v niektorých častiach rekonštruovať (výmena vodičov, stĺpov...). Najväčším odberateľom je obyvateľstvo, využívajúce energiu pre svetlo a domáce spotrebiče. Plynofikácia obce podstatne znížila

zaťaženie siete.

V zmysle Zákona NR SR č.70/1998 Z.z. (Energetický zákon), na ochranu elektroenergetických zariadení sa zriaďujú ochranné pásma. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je:

- 10 m pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 1 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

V ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané zriaďovať stavby a konštrukcie, pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia je možné porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia, uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky, vykonávať iné činnosti, pri ktorých by mohla byť ohrozená bezpečnosť osôb a majetku, prípadne pri ktorých by sa mohlo poškodiť elektrické vedenie alebo ohroziť bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie tvoria výbojkové svietidlá upevnené na výložníkoch a stĺpoch sekundárnej siete. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe 6 – 25 mm². Ovládanie verejného osvetlenia je spínacími hodinami zo skríň verejného osvetlenia. SSE, a.s. plánuje vykonať opravu VN vedenia č. 310 a to výmenu opotrebovaných drevených stĺpov vedenia za betónové.

Na Rimavici prevádzkovaná MVE Salajka - trvalé užívanie predmetnej inovovanej MVE povolil OÚ Poltár, OSŽP svojím rozhodnutím č. OU-PT-OSZP-2014/00007-2 z 10. 01. 2014.

Typ generátorov: Asynchrónne
Inštalovaný výkon: TG1 – 30 kW
TG2 – 18,5 kW.

Návrh

Územný plán rieši rozvoj obce k roku 2030 výstavbou 30 nových bytov a to v RD i nadstavbami jestv. BD. Podľa vyššie uvedenej elektrizačnej smernice č. 2/82 SEZ pribudne na trafostanice v obci nová záťaž: $22 \times 1,5 = 33$ kVA, ktorá sa rozloží do TS1 až TS3. V Salajke pribudne nová záťaž: $2 \times 1,5 = 3$ kVA, ktorá sa napojí do TS5 a v Drahavej pribudne na nová záťaž: $6 \times 4,5 = 27$ kVA, ktorá sa napojí do TS7.

V ostatných oddelených častiach a lazoch bude systém vyhovovať i perspektívne.

MVE navrhujeme na zachovanie a zriadenie novej nad Utekáč výkonu 40kW.

B. Zásobovanie plynom

Obec Utekáč je komplexne plynofikovaná, vrátane jej m. časti Salajka. Dodávka plynu je uskutočnená z VTL plynovodu DN 150, PN 2,5 MPa Lovinobaňa – Kokava, cez RS VTL/STL 1200 umiestnenú v obci Kokava nad Rimavicou. Z Kokavy je vybudovaný STL plynovod až do obce Utekáč. Miestna sieť je vytvorená kombináciou STL a NTL plynovodov.

Návrh

Uvedený stav bude vyhovujúci i pre návrhové obdobie, z ktorého sa bude odvíjať plynofikácia pre novo navrhované objekty RD,OV a podnikateľské subjekty v obci.

Oddelené m. časti a osady, či lazy nie sú plynofikované.

V zmysle zákona č.656/2004 Z. z. treba na ochranu plynárenských v záväznej časti územného plánu vymedziť ochranné a bezpečnostné pásma.

Ochranné a bezpečnostné pásma STL a NTL plynovodu sú určené zákonom č. 251/2012 Z.z o energetike.

Kapacita regulačnej stanice zabezpečí mierny nárast spotreby s veľkou rezervou. Rozšírenie siete miestnych rozvodov plynu je navrhnuté vo výkrese technickej vybavenosti.

C. Zásobovanie teplom

V obci sú v prevádzke tieto zdroje tepla, ktorých menovitým výkonom je pod 1 MW:

- 2 samostatné plynové kotolne K₁₋₂ v správe obce,

- 1 samostatná plynová kotolňa pre 42+48+36 b.j bytoviek v správe BD Lučenec,
- 1 samostatná plynová kotolňa pre spoločenstvo bytov,
- 1 samostatná kotolňa v škole Utekáč na biomasu výkonu 125 kW.

Ostatné zdroje tepla sú menšie s menovitým výkonom do 50 kW.

Ostatné objekty v riešenom území sú individuálne vykurované. Staršie objekty majú lokálne vykurovanie, v nových sú zriaďované malé kotolne na zemný plyn. Ten istý systém v m.č. a osadách a lazoch.

Návrh

Navrhujeme zachovať súčasný decentralizovaný spôsob prípravy tepla a TÚV. V koncepcii navrhujeme i možnosti využitia netradičných druhov energie - slnečnej energie, biomasy (príp. iných alternatívnych energií s aplikáciou tepelných čerpadiel). Navrhujeme preferovať energiu z obnoviteľných zdrojov v súlade so zákonom č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnnej kombinovanej výroby.

D. Telekomunikácie

V súčasnosti je v obci pomerne vyhovujúca telefónna sieť, ktorá patrí do PO Lučenec a bývalej oblasti UTO Poltár. Prívod do ATÚ Utekáč je riešený ako vzdušný samonosný kábel z ATÚ Kokava nad Rimavicou. Telefónna sieť v sídle je vykonaná kombinovane a to nadzemným a podzemným vedením. V riešenom území prevláda vzdušná MTS.

Okrajové časti miestnych rozvodov sú tvorené vzdušným vedením na drevených podperných stĺpoch. Domové prípojky sú realizované obdobne vzdušným vedením.

Rozhlas a televízia

Miestny rozhlas v obci s centrálou na Obecnom úrade je prevedený vzdušne na konzolách. Stožiare sú oceľové do výšky 7,5 m nad zemou. Reprodukory prevažne 6 a 12 W sú rozmiestnené tak, aby nevznikali zázneje.

Vedenie je na oboch koncoch chránené proti podpätiu bleskoistkami. Z hľadiska funkčnosti v súčasnosti plne vyhovuje.

V lok. Nad Rimava je inštalovaný vykryvač pre pokrytie TV signálom a mobilných operátorov. Prijem je domovými anténami jednotlivých koncesionárov. Sporadicky sa vyskytujú i antény satelitného príjmu.

Poštové služby pre obec zabezpečuje pošta.

Návrh

Systém bude vyhovovať i perspektívne. V každom uličnom profile navrhujeme uloženie optického káblu.

2.12.3 Vodné toky a vodné hospodárstvo

A. Vodné toky

Katastrálnym územím obce preteká vodohospodársky významný vodný tok Rimavica - č. hydrologického poradia: 4-31-03-033, ktorý je v prietahu cez zastavané územie obce upravený a dimenzovaný na Q_{100} . Cez to všetko je obec pravidelne zaplavovaná.

Čistota odpovedá požiadavkám na povrchové toky. Prietokové pomery Rimavice z aspektu nárokov na recipient pre vypúšťanie splaškov z ČOV sú vyhovujúce..

Odpadové vody z územia obce sú odvádzané a zneškodňované oddelene podľa ich pôvodu. Povrchové vody atmosferického pôvodu zo striech, dvorov, komunikácií a priľahlého terénu otekajú priekopami vedľa komunikácií do miestneho potoka.

Okresný úrad Poltár svojím rozhodnutím č. OU-PT-OSZP-2017/000353-13 zo 17. 05. 2017 povolili uskutočnenie stavby „Protipovodňové opatrenia v obci Utekáč“. Tzn. povolil uskutočniť protipovodňové opatrenia na nasledovných drobných vodných tokoch:

SO – 01 – úprava toku Guzmanka. Guzmanka je miestny názov. Ide o Skalný potok, čhp 4-31-03 č. toku 324 v r.km 0,006 až 0,139,

SO – 02 – úprava toku Krahulčová. Krahulčová je miestny názov. Ide o Krahulčov potok, čhp 4-31-03, č. toku 325 v r.km 0,030 až 0,230,

SO – 03 – úprava toku Lichý potok. Čhp 4-31-03, č. toku 326 v r.km 0,162 až 0,322.

Návrh

Realizovať opatrenia na zdržanie povrchových odtokov podľa PD. V prípade akýchkoľvek

stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov je potrebné zabezpečiť ich adekvátnu protipovodňovú ochranu. S ohľadom na prehodnotenú hydrologickú úroveň, najmä N – ročné vody, navrhujeme existujúcu úpravu Rimavice nadstavíť za účelom ochrany budov v zastavanom území obce.

V záplavovom území je v zmysle zákona č.303/2016 Z. z. o ochrane pred povodňami zakázané umiestňovať okrem iného aj bytové a nebytové budovy, stavby, objekty alebo zariadenia, ktoré by mohla voda počas povodne poškodiť alebo odplaviť. Vzhľadom k tomu, že na vodných tokoch v k.ú. obce nebolo doposiaľ orgánom štátnej správy vyhlásené inundačné územie, do doby jeho vyhlásenia sa vychádza z dostupných podkladov o pravdepodobnej hranici územia ohrozeného povodňami, za ktorú je možné považovať územie zaplavené v minulých rokoch.

V návrhu treba rešpektovať využitie hydroenergetického potenciálu toku pre MVE Utekáč (40 kW) nad zastavaným územím vlastnej obce i MVE Salajka (36 kW), ako aj jestv. rybník v Dráhovej.

Pozdĺž Rimavice v zmysle vodného zákona ponechať 10 m (pozdĺž významného vodného toku) a pri drobných vodných tokoch do 5 m široký nezastavaný pás od brehovej čiary pre údržbu toku. Ďalej navrhujeme:

- pri úpravách tokov v zastavanom území bude potrebné zosúladiť vodohospodársky účel úpravy (ochrana pred Q₁₀₀-ročnou vodou) s estetickými a ekologickými požiadavkami;
- z hľadiska krajinnotvorného treba rešpektovať príbrežnú zónu, ktorá spolu s vodným tokom vytvára pôsobivú zložku zastavaného územia,
- pri úpravách mimo zastavaného územia treba v maximálnej miere zachovávať existujúcu trasu koryta a stabilnú časť priečného profilu; Trasu toku skracovať len vo výnimočných prípadoch a odstavené meandre nezasypávať. V čo najväčšej miere zachovať pôvodné brehové porasty,
- pre dosiahnutie potrebnej prietokovej kapacity (minimálne na Q₂₀-ročnú vodu) využívať odsunutú hrádzu, ktoré nemusia presne kopírovať trasu toku.

B. Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Vlastná obec bola zásobovaná pitnou vodou z povrchového zdroja Rimavica cez úpravňu vody, ČS a vodojem 2 x 400 m³.

Obec je v súčasnosti zásobovaná z ÚV Klenovec cez čerpaciu stanicu v Kokave nad Rimavicou do prerušovacieho vodojemu 1 x 100 m³.

Prívodné potrubie z povrchového odberu (vlastník: Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., prevádzkovateľ: Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.) je zrekonštruované a funkčné.

Donedávna prevádzkovaný systém, ako záložný nemá platné povolenie na odber povrchovej vody (zákon č. 442/2002 Z. z. o vodách) a ochranné pásma vodárenského zdroja neboli vyhlásené, lebo v minulosti povolený odber bol len na odber povrchovej vody, ktorá sa mala využívať ako úžitková voda v sklárni.

Potreba vody pre miestne časti obce (hlavne Drahová a Havrilovo, ale aj čiastočne Salajka) je zabezpečovaná z vlastných vodných zdrojov – studní. Väčšina uvedených vodných zdrojov nevyhovuje hygienickým normám. Počas dlhotrvajúcich suchých období hrozí deficit výdatnosti studní.

Keďže hranica chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd „*Horné povodie Ipľa, Rimavice a Slatiny*“ prechádza priehradným profilom vodárenskej nádrže Klenovec, ďalej smerom na západ k obci Utekáč, odtiaľ pokračuje juhozápadným smerom k priehradnému múru vodárenskej nádrže Málinec, hranica predmetnej oblasti prirodzenej akumulácie vôd prechádza centrálnou časťou obce Utekáč. Tzn., že všetky časti obce Utekáč ležiace na sever od centrálnej časti obce Utekáč ležia v predmetnej oblasti prirodzenej akumulácie vôd. V predmetnej oblasti musia byť dodržiavané ustanovenia zákona č. 305/2018 Z. z., zvlášť upozorňujem na § 3 a §4.

Hranice jednotlivých oblastí prirodzenej akumulácie vôd (chránených vodohospodárskych oblastí) boli popísané v nariadení vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 13/1987 Zb. o niektorých oblastiach prirodzenej akumulácie vôd v znení zákona č. 184/2002 Z. z.

Návrh

Územný plán rieši vývoj počtu obyvateľstva z 1 038 (r.2011) na 1 190 v r. 2030.

Výpočet potreby pitnej vody podľa vyhlášky MŽP č. 684/2006 limituje potrebu pitnej vody

pre domácnosti s lokálnou prípravou teplej úžitkovej vody v množstve 135 l/osobu/deň a na občiansku vybavenosť v množstve 15 l/osobu/deň. Spolu 150 l/osobu/deň.

Vyhláška umožňuje znížiť potrebu vody o 25 % ak sú v obci v každom dome či byte osadené vodomery.

Výpočet priemernej dennej potreby $Q_p = 1\,190 \times 150 \times 0,75 = 133\,875 \text{ l/deň} = 1,55 \text{ l/s}$

denne maximum $Q_m = Q_p \times k_d = 133 \text{ m}^3 \times 2,0 = 266 \text{ m}^3/\text{deň} = 3,07 \text{ l/s}$

hodinové maximum $Q_h = Q_m \times k_h = 3,07 \times 1,9 = 5,84 \text{ l/s}$.

Vypočítané budúce potreby zdroja vody, akumulácie, priemerné Q_p a maximálne Q_m sú neúmerne vysoké v porovnaní so skutočnými odbermi obyvateľstva. Obyvatelia aj naďalej vytrvalo šetria vodou z vodovodu v dôsledku jej spoplatnenia. Využívajú svoje studne ako zdroje úžitkovej vody najmä na hygienické účely. Možno reálne predpokladať, že obyvatelia budú sporovliví aj k roku 2030, pri všeobecnej tendencii zvyšovania nákladov na živobytie.

V súlade s koncepciou obce navrhujeme ponechanie jest. systém ako záložného s vymedzením OP povrchového odberu. V obci navrhujeme rozsiahlu rekonštrukciu rozvodnej siete a jej rozšírenie do Salajky, Drahovej a Havrilova.

Dodržiavať ustanovenia zákona č. 305/2018 Z. z., zvlášť upozorňujem na § 3 a §4 o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd „*Horné povodie Ipl'a, Rimavice a Slatiny*“.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec

Južná časť obce (centrálna časť) je čiastočne odkanalizovaná (ZŠ, MŠ, bytovky). Dočasné užívanie vodnej stavby „Rekonštrukcia ČOV Utekáč – Guzmanka“ na novú skúšobnú prevádzku povolil Okresný úrad Poltár, OSŽP v časti I. svojho rozhodnutia č. OU-PT-OSZP-2017/000647-7 z 22. 12. 2017 a to do 31. 10. 2019.

Ide o mechanicko-biologickú ČOV PESL 3 x 25 F dimenzovanú na 450 EO. V rozhodnutí bolo povolené vypúšťanie prečistených odpadových vôd do vodného toku Rimavica v priemernom dennom množstve $Q_{\text{denné}} = 136,612 \text{ m}^3/\text{deň}$, Odtok za rok $Q_{\text{ročné}} = 50.000 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Býv. sklárne mali pre svoje potreby vybudovanú splaškovú kanalizáciu s ČOV typu PESL 3 x 25 M, dimenzovanou pre 120 EO a 24 m³ odpadových vôd za deň. Momentálne je nefunkčná. Niektoré verejné objekty sú odkanalizované do septikov. Splašky z ostatných nehnuteľností sú odvádzané do nedokonale izolovaných žump a suchých záchodov.

Splašky z ostatných nehnuteľností v obci sú odvádzané do žump a suchých záchodov.

Miestne časti

Splašky z nehnuteľností sú odvádzané do nedokonale izolovaných žump, resp. septikov a suchých záchodov.

Návrh

Navrhujeme dobudovanie splaškovej kanalizácie do celej obce a dobudovanie jestv. ČOV na 1 200 EO.

Pre potreby nového priemyselného parku navrhujeme rekonštrukciu jestv. splaškovej kanalizácie a ČOV.

V oddelených častiach navrhujeme doplnenie vodotesných žump a zrušenie septikov a suchých záchodov s vývozom splaškov na ČOV. V Salajke a Drahovej navrhujeme stav nahradiť skupinovú kanalizáciu s MČOV.

Návrh komplexnej verejnej kanalizácie s napojením na čistiareň odpadových vôd, ako aj návrh spôsobu čistenia odpadových vôd na čistiarni odpadových vôd musí okrem iného zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle vodného zákona č.303/2016 Z.z., a v súčasnosti platné nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 269/2010 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd v znení NV SR č. 398/2012 Z. z.

2.13 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie

Obec a jej k.ú. disponuje kvalitnými podmienkami ŽP človeka a spoločnosti. Nachádzajú sa tu však niektoré stacionárne a mobilné zdroje znehodnocovania ovzdušia, pôdy, podzemných vôd, zasahovania nadmerným hlukom a vibráciami. Kritickým je chýbajúca celoobecná kanalizácia a dostatok zdrojov pitnej vody.

Kvalita ovzdušia je odvíjaná od interných a externých zdrojov. Za najvýraznejší zdroj považujeme

cestu III. triedy prechádzajúcou obcou, súvisiacu hlavne z rozvíjajúcou sa ťažbou dreva.

Zaťažovanie hlukom

Potenciálnym zdrojom boli v minulosti sklárne, automobilová a železničná doprava. Intenzita dopravy nevytvára reálne zaťažovanie obyvateľstva nadmerným hlukom. Ekvivalentná hladina hluku 60 dB(A) neprekračuje od osi cesty III. triedy – 7,5 m a od osi železnice – 10 m.

Ďalším zdrojom je píla a potenciálne nový priemyselný park. Navrhujeme výsadbu izolačnej zelene na styku s bývaním.

Čistota povrchových a podzemných vôd

Zhoršovanie stavu je spôsobované prevažne:

- vypúšťaním splaškov - mimo samotnej obce, ktorá má čiastočne vybudovanú kanalizáciu a ČOV zaústenú do toku Rimavica. Sklárne mali vlastnú čistiareň odpadových vôd – navrhujeme jej obnovu pre priemyselný park; v m.č. navrhujeme nahradiť nevyhovujúce septiky a suché záchody vodotesnými žumpami,
- automobilovou prevádzkou (vedenie cesty III. triedy súbežne s tokmi a odbernými miestami pitnej vody na nich), ktorou sa znehodnocuje vodný zdroj.

Navrhujeme vytyčenie OP pre odberné miesta a koncepčne napojenie vodovodného systému obce na Klenoveckú VN a jeho rozšírenie do Salajky a Drahovej.

Navrhujeme rozšírenie splaškovej kanalizácie v obci a novú v Salajke a Drahovej s MČOV.

Radónové riziko

V rozsahu celého k.ú. je radónové riziko stredné. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia.

Celkovo možno hodnotiť stav životného prostredia ako uspokojivý. Hlavnou úlohou je obnovenie prívodu pitnej vody z Klenovca a dobudovanie kanalizácie s ČOV.

Vodná erózia nie je v predmetnej oblasti žiadna alebo nepatrná až slabá.

Odpadové hospodárstvo

Obec má spracovaný a schválený „Program odpadového hospodárstva“, podľa ktorého postupuje pri nakladaní s odpadom. Tvorba odpadov je evidovaná vo výrobnej a nevýrobnej sfére, službách a školstve. Odvoz a separovanie komunálneho odpadu, nebezpečného a ostatného odpadu je zabezpečený v rámci Združenia obcí Poltár.

Odvoz nebezpečného odpadu a ostatného odpadu je zabezpečovaný podľa potreby, minimálne 1 x ročne. Výrobné organizácie a prevádzky obč. vybavenia a služieb majú zabezpečený ich odvoz a spracovanie zmluvnými partnermi. Biologický odpad sa nekompostuje. Preň navrhujeme kompostovisko a zberné miesto pre sústredenie KO.

Účelom odpadového hospodárstva do r. 2025 bude predchádzanie vzniku odpadov a obmedzovanie ich tvorby. Ak už ale odpady vzniknú, bude ich predovšetkým treba zhodnotiť materiálovo, alebo energeticky a len keď sa to nedá, zabezpečiť ich vhodné zneškodnenie. Nakladanie s KO sa bude riadiť VZN obce. Podľa zák. 223/2003 Zz. o odpadoch je potrebné zabezpečiť úplný separovaný zber zložiek KO a ich zhodnotenie.

Odpady vznikajúce výkonom predmetu podnikania je producent povinný zhodnocovať sám, resp. treťou osobou, alebo odovzdaním osobe oprávnenej nakladať s odpadmi podľa zákona o odpadoch. Je žiaduce využívať najlepšie na trhu dostupné technológie šetriace prírodné zdroje a zhodnocujúce vlastný odpad, ale aj odpad zo širšieho okolia. Dôležité je zavádzať technológie predchádzajúce vzniku odpadu, resp. obmedziť ich tvorbu. Zariadenia pre podnikanie vo vlastných účel. stavbách a priestoroch nesmú negatívne ovplyvňovať susedné stavby a životné prostredie.

Environmentálna záťaž

Potvrdenú environmentálnu záťaž v bývalom areáli sklárni Clara - PT(1786) navrhujeme odstrániť a revitalizovať celý priestor. Budovy v ňom prestavať a doplniť pre potreby nového priemyselného parku a potrieb obce.

Evidovaná upravená skládka odpadu – prekrytím r. č. 7489 MŽP SR je lokalizovaná pod obcou bez potreby zasiahnuť do nej.

Navrhujeme zlikvidovať evidované opustené skládky bez prekrytia (nelegálne skládky) a všetky nelegálne skládky domového odpadu a sute.

Ostatné

Rešpektovať § 16 odst.8 zákona NR SR č.470/2005 Z.z. o pohrebníctve a zmenu a doplnenie zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, stanovujúci ochranné pásmo pohrebiska na 50 m (v ňom sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy).

Pre udržanie biodiverzity, vitality a estetiky k. ú. je navrhovaná kostra ekologickej stability zahŕňajúca miestne, regionálne a nadregionálne významné ekosystémy.

2.14 Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových a dobývacích priestorov

Do katastrálneho územia obce nezasahujú, navyše podľa záväznej časti ÚPN-VÚC BBK celé k.ú. patrí do oblasti, v ktorej nemožno vykonávať ložiskový geolog. prieskum na ropu a horľavý zemný plyn.

V k.ú. sú evidované geologicky zosuvné územia. Ich koncentrácia je južne od Trnávky a zasahuje časť zastavaného územia obce – potenciálne a stabilizované zosuvy.

2.15 Vymedzenia plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu

Obozretnosť pred akoukoľvek zástavbou si vyžadujú priestory v inundačnom území tokov a potokov v k.ú. obce. V celom k.ú. je evidované stredné radónové riziko.

Zvýšenú ochranu si vyžadujú všetky biokoridory v k.ú. a CHVO.

2.16 Ochrana pôdneho fondu a lesných pozemkov - vyhodnotenie dôsledkov stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde a lesných pozemkoch

Poľnohospodárska pôda

Základné východiskové podklady: hranice súčasne zastavaného územia k 1. 1. 1990, druhy pozemkov a BPEJ (GKÚ), odvodnenia (Hydromeliorácie, š.p. Bratislava) a kontaminácie PP (VÚPOP – reg. pracovisko Banská Bystrica).

Rozvoj poľnohospodárskej výroby je obmedzený štruktúrou PP. V katastri obci sa nachádza iba 22 ha ornej pôdy a 1 029 ha pasienkov, ktoré sú však nedostatočne obhospodávané a postupne zarastajú. Z pôdnych typov sa v k.ú. Utekáč vyskytujú v širšom okolí údolia Rimavice hnedé pôdy nenasýtené (kyslé), lokálne rankre a hnedé pôdy nenasýtené (okyslené), vo zvyšnej časti územia sú to hnedé pôdy nenasýtené (kyslé) až podzolované, sprievodné rankre a lokálne podzoly. Z pôdnych druhov sa vyskytujú pôdy ľahké (hlinitopiesočnaté) až stredné (piesočnatohlinité, hlinité) a štrkovité, kamenisté.

Odvodnenia a závlahy sa v k.ú. nevyskytujú.

Poľnohospodárska veľkovýroba v súčasnosti neexistuje a zatiaľ nie sú pre ňu predpoklady. Samostatne hospodári 6 SHR malovýrobným spôsobom na báze chovu dobytku, či oviec.

Podľa Nariadenia vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP, v k.ú. obce Utekáč sa medzi najkvalitnejšie pôdy radia tieto pôdy s kódom BPEJ /skupinou kvality: 0711002/5, 0811002/6, 0880781/9, 0880881/9, 0911002/7, 0960241/7, 0980681/9, 0980685/9, 0980781/9, 0980881/9, 0980885/9, 1060241/7, 1060411/7, 1060441/7, 1060541/7, 1080685/9, 1094002/9.

Návrh

ÚPN-O vychádza z ustanovenia § 12 zákona o Ochrane a využívaní PP a rieši rozvoj obce do roku 2030 prirodzeným sceľovaním zastavaného územia a jeho max. využitím.

Celkovo je navrhovaných na záber pôdy 21 lokalít v rozsahu 10,2993 ha, z toho poľnohospod. Pôdy 8,6708 ha (z toho v zastavanom území 0,2178 ha). Do najkvalitnejšej pôdy zasahujú lok. 10', 11', 13', 20' a 21' o výmere 4,4146 ha.

Zdôvodnenie záberov najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy

- lokalita č. 10' - ide o časť plochy bývalej strelnice pre CO, ktorú navrhujeme na kumulovanú funkciu zhromaždiska CO a strelnice ako aj novú plochu, ktorú navrhujeme ako športovo-oddychovú zónu,
- lokalita č. 11' - navrhovaná plocha pre RD je osadená na medzi cestami a tvorí s jestv.

- zástavbou ucelená skupinu,
- lokalita č. 13' - navrhovaná plocha pre RD uzatvára s jestv. zástavbou ucelená skupinu,
- lokalita č. 20' - navrhovaná športovo-oddychová zóna,
- lokalita č. 21' - navrhovaná čistiareň odpadových vôd.

Lesné pozemky

ÚPN-O Utekáč chráni lesné pozemky a porasty, ako to vyplýva zo zákona č. 326/2005 Z. z. a s tým súvisiace predpisy a navrhuje záber lesných pozemkov v odôvodnenom prípade – parkovisko pre jestv. cintorín v obci. Navrhujeme zásah do lesného dielca 79-2 v LHC Kokava n. Rimavicou o výmera 0,0225 ha.

2.17 Komplexné hodnotenie navrhovaného riešenia, najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov

Navrhovaná urbanistická koncepcia celého k.ú. tvorí vyvážený celok rešpektujúci prírodoochranné a civilizačné hodnoty. Sú rešpektované všetky prvky ochrany prírody, vodných zdrojov, prvky nadregionálneho a regionálneho systému ekologickej stability a významné biotopy a segmenty na miestnej úrovni.

Od r. 1993 po súčasnosť poklesol počet o cca 300 obyv., čo je pokles o 25 %. Príčinou je ukončenie výroby v sklárni. Na rozsiahlej ploche ich areálu obec pripravuje nové priemyselné využitie, čo prinesie vitalitu obce.

Ďalší rozvoj obce je koncipovaný prevažne na skompaktňovaní zastavaného územia a zhodnocovaní jestv. funkčných plôch – zdevastovaná plocha sklárne. Nové obytné plochy v m.č. dotvárajú malebný charakter zástavby s cieľom uchovať jej harmonický vzťah k prírode. Aglomerované stredisko CR spojí priestorovo odčlenené atraktivity turizmu v k.ú obce, Kokavy n./Rimavicou a Čierny Balog v jeden celok.

Obec disponuje dostatočnou technickou infraštruktúrou a rezervami na jej skapacitnenie. Svojou „nezávislou“ a kľudnou polohou je atraktívne pre zmiešavanie funkcií bývania a turizmu.

Uvedené podnety vytvárajú silné predpoklady aj pre rozvoj služieb, turizmu, rekreácie a športu na nadregionálnej úrovni.